

Операция Аука

ЕЛИЗАБЕТ ЕЛИОТ

НЕ МОГА ДА ОСТАНА У ДОМА

Малкият кораб "Санта Хуана" напускаше пристанището. Нощта беше ясна и тиха, а от небето в мрака се открояваха хиляди звезди. Луната със своята студена и млечна светлина разкриваше красотата на тихата нощна природа. Чуваше се само лекия шум на вятъра и ударите на морските вълни.

В малката кабина беше горещо. В нея Джим Елиот записваше впечатленията си в своя стар, подвързан с кожа дневник. До него стоеше млад човек мисионер, негов добър приятел. Джим пишеше:

„Нощта на 10 февруари 1952 година. Докато гледам как небето от всички страни се среща с морето, пред мен като на филмова лента се явяват мечтите от времето на моето детинство. Спомням си как желях да плувам по море, още от времето когато бях в основното училище. Много добре си припомням как учех и запомнях имената на корабите, които намирах в енциклопедиите. А сега, ето аз съм на море. Наистина само като пътник, за Еквадор, но все пак на море.

Тази сутрин напуснахме пристанището Сан Педро. Мама и татко стояха на кея и наблюдаваха как кораба се отблъсква от брега. В този момент си спомних дванадесетия стих от Псалм 60: "Чрез Бога ще направим юначество; и Той ще стъпче враговете ни". Някои плачеха. Не зная, просто не можех да разбера самия себе си, една безгранична радост изпълваше моето сърце. Неизмерима благодарност се надигаше в мен. Бог изпълняваше и щеше да изпълни всичко онова, за което до сега можех само да мечтая. Слава, слава на Бога във висините и на Неговия син - Исус, защото Той е казал: "Няма да те оставя нито ще отстъпя от тебе". За това мога да кажа: "Не ще се боя".

Джим остави писалката. Той беше млад човек на 25 години, с гъста къдрава коса и синьо сиви очи. Пътуваше за Еквадор. Това беше Божия отговор на дългогодишните му молитви за Божие водителство в живота му. На мнозина се струваше безсмислено, този младеж с толкова добри изгледи за блестяща кариера, да прекара своя живот в джунглата, между примитивните туземци. Джимовия отговор намираме в неговия дневник: "Божие водителство е за мен да отида в Еквадор, въпреки всички съвети и молби да остана в Америка. Как зная, че това е точно Божия път за мен? "Ще благославям Господа, Който ме е вразумил; Още и в нощно време ме учат вътрешностите ми". (Псалм 16:7)

Пит, който седеше до него беше малко по-нисък. Той имаше високо чело и тъмна къдрава коса. Познаваха се доста отдавна и това пътуване до Еквадор беше техния общ път. И Пит също беше срещал зачудени погледи и море от въпроси, когато той изяви желанието си да отиде в Еквадор. Пит имаше възможност да стане професор в колежа и да "уреди" своя живот. Да живее между непознати диваци, това за мнозина беше безумие.

Двамата се бяха срещали и бяха разговаряли с много мисионери, работили в Еквадор. От тях те знаеха за големите трудности, с които предстоеше да се сблъскат. Мисионерите бяха направили много, за да се прекара мост между девствената джунгла и големите градове. Но успехът се беше оказал много труден. Някои от мисионерите бяха работили между дживаресите наречени "Ловци на човешки глави", между индианците квикуа във високите Анди. До още много племена Евангелието беше вече достигнало. Имаше и голям брой племена, които отбиваха всеки опит на белия човек да

влезе в контакт с тях. Между последните бе и племето аука. Това е непобедимо, враждебно настроено към всички скитащо се племе. Печалната им слава се разпространяваше било от плантатори, чиито владения са били опожарени или от такива, които трябвало да бягат за да не бъдат убити. Джим и Пит бяха изучили и запомнили всичко, което можеха да научат за тях. Само при споменаването на името "Аука", младата им кръв започваше да кипи. Дали на тях някой ден ще бъде позволено да работят за придобиване на ауките за Христа?

Те знаеха, че първия мисионер добрал се до територията на аука през 1667 година е бил убит. Точно 250 години белият човек беше оставил ауките на спокойствие. За голямо съжаление, след този период тук дошли различни авантюристи с цел да експлоатират каучуковото дърво. Те палели села, заробвали хора, измъчвали туземците и вършели страшни насилия. Това продължило около 50 години. Нима е чудно тогава, че ауките мразят белия човек и го убиват, където и да го срещнат. Дали ще може християнската любов да изличи от техните сърца омразата и жестокостта? Пит и Джим се надяваха да успеят да занесат на тези примитивни хора вестта за Божията любов.

Бог още от тяхното детинство им беше отредил тази служба. Той водеше Джим още от времето, когато беше дете. Тогава Джим узна, че Библията е Книга над книгите и че за живота е необходимо да се следва нейното учение. Сега, когато Джим седеше в кабината на кораба, мислите и спомените го водеха към бащиния дом. След закуска баща му всяка сутрин събираше своите четири деца и им четеше от Библията. Той се стараше да им обясни, че трябва да се живее съгласно тази книга и че един такъв живот е щастлив живот. Децата запомниха това добре. Джим, третия син в семейството, още като юноша прие Исус Христос за свой личен Спасител.

По-късно се занизаха годините на следването му в университета, през които Джим държеше думите на апостол Павел: "Защото не се срамувам от Христовото благовестие".

През време на своето следване той усещаше, че Бог го призовава за мисионер в Южна Америка. Той трябваше да проповядва "писанието на онези, които никога преди това не са чули за него. Ето защо Джим се зае да изучава испански и гръцки, за да може да превежда библията на езици, на които тя е непозната до сега. Беше много радостен, когато му се отдаде да проповядва за първи път Евангелието, затова той сам пише в дневника си "...как би било по-полезно да се живее тук на земята! Не съм чувал за нещо, което би било по-добре и по-полезно. О Господи, изпрати и мен!"

В края на лятото на 1950 година разбра къде точно трябва да отиде. По това той се бе срещнал с мисионери от Еквадор и беше разговарял с тях за големите проблеми, които чакаха своето разрешение в тази страна. Те му разказаха за ауките. След това Джим усилено се молеше и търсеше Божието уверение за пътя, по който трябва да тръгне. Стана му ясно, че това е Божията заповед за Него. Тогава той писа на своите родители: "Мнозина се чудят и ме увещават да проповядвам тук, където толкова малко се знае за истинското значение на Библейската вест. Аз им отговарям: "Не мога да остана у дома. Аз трябва да проповядвам на индианците. Какво да правя, че църквите в Отечеството имат нужда от съживление? Те имат Словото, Мойсей, пророците и много други неща".

Джим започна да се моли за другар, с когото може да тръгне на път. Един ден той срещна своя стар приятел Пит, който току що беше завършил университета и търсеше Божието ръководство за своя бъдещ жизнен път. Джим по-късно му писа: "Ще бъда много щастлив ако ти дойдеш с мен, но ако Господарят на жетвата не те призовава, остана с мир у дома. За мен Еквадор е пътя на послушанието. За мен там има място, в това съм убеден. Бог Ще води и теб!"

Надеждите на Джим започнаха да се изпълняват, когато те двамата заедно отплуваха от пристанището Сан Педро.

Пит беше роден през 1928 година. Още от рано той научи, че Библията трябва да бъде водител в живота му. Онези, които го познаваха от детинство, се чудеха на добрите му познания на Свящото писание. Той се беше покаял на тринадесет годишна възраст чрез проповедта на един сляп евангелизатор. Въпреки че беше Отличен спортист и капитан на своя отбор, той се държеше вярно за Господа. Веднъж го посети един мисионер, който дванадесет години беше прекарал в Еквадор. Тази среща беше паметна за Пит. По-късно той му писа: "След Вашето посещение аз много се моля Господ да ми покаже дали да отида в Еквадор. Бог ми отговори чрез Своето Слово: "Ето Аз ви изпращам като овци сред вълци..." и "Който люби баща или майка повече от Мене, не е достоен за Мене". "Който намери живота си, ще го загуби; и който изгуби живота си, заради Мене ще го намери". Пред мен се отваря врата за Еквадор и аз виждам в нея Божия отговор на моите молитви".

В МИСИОНЕРСКАТА СТАНЦИЯ ШАНДИЯ

След осемнадесет дневно пътуване Джим и Пит пристигнаха в Еквадор. Бяха много развълнувани. Шепнеха си един на друг: "Пристигнахме!" В този момент тяхното възхищение намери израз в песента, която те запяха, когато корабът приближаваше пристанището:

"О, вярно на Отца прогонен,
на теб сме верни ний до гроб!"

Корабът спря на кея и двамата приятели побързаха да го напуснат. Град Малакон на река Гиайас се къпеше в топла слънчева светлина. Водите на реката тихо се вълнуваха. На кеевата стена стоеше закотвена бяла, красива яхта, а до нея - безброй лодки и канута. Хората около тях бързаха, носещи багаж, куфари и кошници. Джим и Пит с интерес разглеждаха лицата на тези хора, докато и последния от тях не напусна пристанището. Тогава те пресякоха улицата и се отправиха да търсят къде да пренощуват. Малакон е град с около 100 хиляди жители, един от най-големите и най-модерните в страната. Той има широки и красиви улици и модерни сгради. Улиците са пълни с хора. Малакон е необходимо и важно пристанище за Еквадор. От тук заминават по света произведените в страната банани, кафе, какао и ориз.

След една почти безсънна нощ, изпohaпани от москити и страшни комари, двамата приятели отпътуваха със самолет за столицата Кито. Този стар град с високи и прашни стени, тропически дървета, неравна улична настилка и двуетажни къщи стана за шест месеца техен дом. Преди да заминат на юг в джунглата, която беше цел на техните неуморни усилия и планове, те трябваше да научат държавния език в Еквадор.

Живееха в дома на един лекар, който имаше пет деца. Това обстоятелство беше една щастлива възможност за тях по отношение на изучаването на испански език. Децата са истински майстори при намиране на грешки в езика.

През време на тези месеци на ученик Пит писа в своя дневник: "Как силно желая да отида при ауките! Ако Господ ме удостои с тази чест да извяя Неговото име между тях... С радост бих дал и своя живот, за да видя дори само веднъж това племе събрано, за да слави Името на Божия Син. Какво повече може да се предложи на един смъртен човек?!"

Бог беше изключително добър с нас. Той ни даде достатъчно средства. Можем да живеем при испанско семейство, където бързо овладяваме езика. Научихме и още много други неща, които ще ни помагат в нашия бъдещ живот".

Най-после дойде и денят, в който Джим и Пит трябваше да напуснат Кито. Двамата приятели се качиха в един трактор, който щеше да ги отведе до джунглата. Най-после шофьорът извика: "Вамос – напред!" Веднага след като напуснаха града те попаднаха в зоната на саваната. От време на време покрай тях профучаваха на коне разни индианци или пък срещаха майки, които носеха в торба на гърба си своите деца и вървейки плетяха. Колкото повече напредваха, толкова повече тревата ставаше по-оскъдна. Пред тях се появиха високите върхове на Андите, предел на вечен сняг и лед. След това отново се спуснаха надолу. Така те преминаха през 2-3 села и най-после достигнаха Шел-Мера, мисионерска станция в огромното зелено море на джунглата. Беше късно след обяд. Мисионерите ги посрещнаха и приеха много любезно.

Определеното за тях място беше малката мисионерска станция Шандия, която лежеше на самия праг на джунглата. Веднага след тяхното пристигане тук, те бяха обиколени от повяравали индианци от племето Квикуа. За тях Пит записа в дневника си следното: "Тези хора ми станаха веднага мили и си помислих в себе си: "Да, аз мога да обичам тези хора."

Вечерта Джим завърши своите бележки. Той беше написал: "Стигнахме целта за която мечтаехме още през 1950 година. Моята радост е пълна. О, колко съм бил сляп, че не съм виждал Божието водителство през онези дни. Как то изменя моя живот и го обогати с неизмерима радост!"

През тези дни и Пит писа на своята годеница: "Как хубаво ще живеем в една такава, набързо изградена къщичка, изпитвайки радост и съзнавайки, че не живеем напразно. След като се поизмихме и потопихме прашните си крака в хладната действаща като балсам вода на река Напе, се постаряхме да огледаме поне отчасти местността. За вечеря имахме супа от ориз. Сега седя на едно дърво и при светлината на свещ ти пиша това писмо. Чувствам се уморен, но изпълнен с благодарност към Небесния Баща. Това не е края, а началото на нашето истинско общение с Бога."

"ВСИЧКИ СМЕ ХОРА!"

Така в Шандия Джим и Пит станаха истински мисионери. Целта на тяхното идване тук беше благовестието на Христовото Евангелие между племето Квикуа. Тази цел можеше да се постигне само тогава, когато мисионерите спечелят любовта и доверието на тези хора. Сега те живееха между индианците и непрекъснато участваха в тяхната работа. По този начин те поставиха основите на взаимното доверие и опознаване, посредством които се надяваха да отворят сърцата на индианците за Христовото Евангелие. Индианците квикуа са прост народ. Те бяха кротки хора. Отличаваха се от своите съседи - дживаресите, наречени "Ловци на човешки глави", както и от ауките на североизток, които караха да треперят и самите индианци. Пит и Джим се интересуваха от всичко в живота на тези хора: начина на живот, здраве, обичаи, раждане и смърт. Те лежаха в своята малка колиба нощ след нощ, като се заслушаха в различните гласове и шумове на джунглата. Докато те записваха своите впечатления от изтеклия ден, ревовете и писъците на зверовете се сливаха в един общ, ужасен хор. Различни насекоми и нощни пеперуди, привлечени от светлината кръжаха около лампата и когато крилата им се опърляха от нагрятото стъкло на фенера те падаха върху страниците на мисионерските бележници. Всяка вечер двамата приятели биваха обкръжавани от мургави, засмени лица. Това бяха деца, които наблюдаваха всичко онова, което двамата вършеха.

"Дали някога белите хора ще се уморят от тази хартия?" - запита веднъж едно дете. "Тези двамата не правят нищо друго, а само гледат в тази хартия и пишат върху нея. Моят баща ми каза, че белите хора миришат на хартия. Той винаги се сърди, когато се връщам от училище, защото казва, че и аз мириша на хартия."

Писмата от Шандия достигаха до Америка много бавно, но винаги представляваха голяма радост за близките на мисионерите. Ето как Джим описва на своята годеница един работен ден: "Дните започват в 6 часа сутринта. Закуската обикновено се състои от една или две супи от ориз или картофи, един пресен банан и топло кафе. В 7 и 15 ч. всяка сутрин влизаме в радиовръзка с другата мисионерска станция в този край. Разговорът се води на испански език. След закуска четем пророк Данаил на испански и слушаме утринните новини.

Сутринта преминава в лекарска работа и учение. Понякога работим и върху усъвършенстването на нашето жилище. От време навреме се появяват диви свини и тогава ние отиваме на лов, защото те причиняват голяма вреда на нивите.

Нашата стая е много хубава. През големия прозорец нашите погледи се любуват на дивната околност. Два кревата и два алуминиеви стола създават целия комфорт на нашата стая."

Малко по-малко младите хора свикваха с обстановката и все по-добре овладяваха езика. Никъде не излизаха без своите бележници и моливи. Тъй като местния индиански език още нямаше азбука, те се стараеха да записват всички възприети при говора звуци. С течение на времето, те започнаха да разбират какво означават отделните думи и сега оставаше само да ги запомнят.

Докато от една страна знанията на Джим и Пит по отношение на езика се увеличаваха, то от друга страна се увеличаваше и растеше доверието на дживаресите към тях. "Вие говорите езика квикуа по-добре от нас" - им каза веднъж един индианец. "Ние говорим помежду си тихо и бързо и си мислим, че вие не ни разбирате. А вие изведнъж продължавате нашата мисъл и давате отговор на нашите въпроси."

Наскоро след тяхното пристигане лекарят, който работеше с тях ги напусна и се върна при своето семейство. Пит и Джим останаха сами. Сега те сами трябваше да се грижат за болните, да им дават лекарства и да ги наглеждат. За тази работа те често търсеха помощ в медицинските книги и молитвата. Имаха едно правило - да се отзовават на всяко повикване при болен. През една нощ, един отчаян баща дойде при тях със своето болно дете. "Защо не го бодете с медицината?" - запита той, след като те не му направиха инжекция. С идването на двамата мисионери между индианците, последните почувстваха целителната сила на антибиотиците в борбата срещу тропическите болести. Сега вече те мислеха, че ако мисионерът не им направи инжекция, той не е направил нищо за тяхното оздравяване. Просто не беше възможно да им се обясни, че инжекциите не помагат на разстроен стомах или например на глисти в червата. За съжаление обаче успоредно с това, което приемаха от мисионерите, те винаги отиваха и при жреца, та заедно с медицината да получат и някое ефикасно средство за изпъждане на злите духове.

Тези и други подобни случаи помогнаха на мисионерите да разберат живота на хората, между които живееха. Те просто бяха роби на страха. Дали Новия Завет ще може да задоволи копнежа на индианците квикуа за свобода от страха, за мир в душата и за освобождение от злите духове? Мисионерите се молеха и много размишляваха върху този проблем. В тези размисли те разбраха едно: те са чужденци и ще останат чужденци. Индианците трябва сами да дадат отговор на всичко това, те сами трябва да приемат Словото и тогава да научат своя народ. Ето защо Джим и Пит създадоха мисионерското училище. Тук младите хора от селото се учеха да четат и пишат, за да могат сами да боравят със Святото Писание.

Имаше и други индианци, които никога до сега не бяха имали възможност да слушат благата вест, която тези деца и юноши слушаха сега ежедневно. Дали Бог ще изпрати Джим и Пит да занесат Евангелието и на ауките? Джим писа по този повод:

"Тази мисъл ме плаши, но аз съм готов. Вярвам, че Бог може да върши чудеса, а това включва и ауките. О, Боже, води ни!"

НЕОГРАНИЧЕНА МОЩ

Още от времето на своето следване Джим Елиот и Ед Маккуили мечтаеха един ден да бъдат заедно на мисионерското поприще. Техните мечти започнаха да се осъществяват, когато през декември 1952 година, Ед, заедно с жена си Мери-Лу и тяхното малко синче Стив, пристигна в Кито, главния град на Еквадор. Ед планираше да остане в Кито заедно със семейството си докато добре овладее испански език. След това те, всички заедно щяха да се присъединят към Джим и Пит в джунглата. През юни 1953 година Ед направи кратко посещение на бъдещия си дом. След завръщането си той писа на своите у дома: "Преди малко се върнах в Кито, след като дванадесет дена бях с Джим Елиот и Пит Флиминг между индианците квикуа. През тези 12 дена видях непрекъсната върволица от хора, които търсят лекарска помощ, посетих индиански домове и чух безнадеждният плач на скърбящите. От все сърце съм благодарен на Бога, че ни доведе в тази страна, за да работим между тези хора. Моля се да останем верни на нашето призвание и Бог да ни употребява така, че да можем да доведем при Него мнозина от тези индианци.

Стоях до кревата на едно осемнадесет годишно момче в джунглата. Гледах как то повръщаше кръв и как след няколко минути почина. В този час, докато стоях и гледах неговото мъртво тяло, което лежеше на одъра от бамбукови пръти, сложен на прашния под на колибата, аз разбрах думите на апостол Павел в I Сол. 4:13 "...за да не скърбите както другите, които нямат надежда." "Няма никога да забравя отчаяния плач на тези родители, които два дни и две нощи се биеха в гърдите, жалееха и нареждаха. Тази нощ се молих със специална молитва: Бог да запази живота на тези индианци, докато се научим и занесем вестта на надеждата на техния матерен език до техните сърца. Една чудна вест за спасение и вечен живот."

Ед се беше родил и израснал като най-големия син в семейството, дало много за Божието дело. Неговия баща беше пътувал из страната, за да проповядва Евангелието. Когато Ед отиде да следва и на ум не му беше минавало, че някога ще стане мисионер. Той желаше и се подготвяше да бъде икономист.

Висок, добре сложен, той скоро стана звезда в лекоатлетическия отбор на университета. Беше много прилежен и го хвалеха навсякъде. Неговия отбор печелеше победа след победа. През следващата година той започна да следва право. През нощта работеше като служител в един хотел, за да може през деня да учи. Но Бог, който води хората съгласно своя избор и ги поставя пред вечното си намерение, имаше други планове за него. За тези Божии планове на 22 септември 1950 година Ед писа на своя приятел и състудент Джим Елиот: "От както започнах да работя, нещо се промени в мен. През свободното си време всеки ден аз четях Библията. Забелязах, че Бог придобиваше все по-голяма власт над мене. Миналата нощ четох книгата на пророк Неемия. Прочетох я цялата и след като я завърших започнах я още веднъж от началото. В тази книга аз срещнах един човек, който изостави своето обществено положение и всичко друго в живота, за да тръгне на път, по който никой не желаше да ходи. Но когато той отиде в Ерусалим, градските стени бяха изградени отново. Израел се примири с Бога. Всички пречки бяха отстранени и се завърши едно велико дело! Джим, не мога вече да се освободя от тази мисъл. Господ ми говори. Вчера сутринта, след като се върнах от работа направих дълга разходка и дойдох до едно решение, за което зная че е от Бога. От сега нататък желая да живея в пълна преданост на Господа. Нека Бог

ми помага! Цялата си сила и енергия ще поставя на Негово разположение. Може би Господ ще ме изпрати някъде, където Неговото име още не е познато. Ще се хвана за Божието Слово и ще се доверя Нему. Моли се за мен! Днес е ден на решения. Писах във факултета, че напускам. Мнозина бяха изумени от моето решение, други хладно ми пожелаха добър път.

Ето преди два дни бях студент по право. Днес не съм нищо. Благодаря ти Джим, за твоите молитви. Не преставай да се молиш за мене! И аз се моля за теб. Колко бих се радвал да тръгна с вас!"

В началото на 1951 година Ед работеше като детски евангелизатор и водеше кратки духовни предавания по радиото. Ед беше най-способния проповедник между петимата мисионери, които по-късно участваха в операция "Аука".

В една от църквите, в която проповядваше, той се среща с Мери-Лу Хоболт, която дирижираше хор и свиреше на органа. През юни 1951 година те се ожениха.

Веднага след като Ед реши да стане мисионер, той постъпи в медицинско училище. Една година той грижливо изучава тропическите болести, техния начин на лечение, както и нещо от стоматологията. През декември 1952 година той, заедно с жена си и 18 месечния си син, отплува за Еквадор, страната в която Бог желаше той да прекара остатъка от живота си.

Пит и Джим с радост очакваха деня, в който и Ед ще се присъедини към тях. Те даже изградиха къща за цялото му семейство. А в това време Ед със семейството си живееше в Кито, за да учи испански език. Това беше за него тежко време, време на безделие за него, който желаше да работи. Ед и Мери-Лу мечтаеха да притежават къща в джунглата и да работят за Бога между индианците.

Един ден повикаха Ед по радиото: "Ед, ти ли си Ед? Искам да ти съобщя, че всички в къщи в Шандия и изобщо в цялата мисионерска станция са във вода. Джим и Пит желаят да дойдеш веднага, за да им помогнеш."

Джим остави микрофона. Беше много развълнуван. Той отиде до прозореца, погледна навън и мислите му отлетяха над покритите със сняг върхове на Андите към малката мисионерска станция, която той бе посетил само преди няколко месеца. Плодовете на много работни дни и нощи бяха унищожени от няколко часа вятър, дъжд и наводнение. Наистина личните вещи на Джим и Пит бяха спасени, но обширните бележки върху първия в света речник на езика квикуа бяха отнесени от водата и унищожени.

Мери-Лу, която с готовност прие да остане сама в Кито, насърчи мъжа си да замине веднага, за да помогне на приятелите си.

Веднага след като тримата приятели се събраха, те започнаха да мислят как по-скоро да изградят новата мисионерска станция и къща за Ед и семейството му. Не след дълго всички вече бяха заедно в Шандия.

Дневникът на Ед от това време дава представа за първите дни прекарани в джунглата: "Септември, 1953 година. За сега се разположихме добре. Животът ни тук се състои в работа, четене, запасяване с нефта и усилие да изучим езика. Истинска борба водим за спечелване на време за това, последното. Същото важи и за четенето на Библията и молитвата. Трудно ни е да държим винаги главите си нагоре, трудно е да се радваме винаги, трудно ни е да обичаме тези неугледни индианци. Трудно е, но ние все пак трябва да се стремим нашата основна задача да не бъде заглушена във второстепенни неща."

Мисионерът трябва да умее да се справя с много неща, като се започне от дискусиите на индиански език, през мъките да се превежда без писменост, от блестящата кариера, изоставена някъде отдавна в Америка до живота в джунглите. Преди да дойде тук Мери-Лу беше диригент на хор и органист в една голяма църква.

Сега тя бавно и грижливо учеше индианските деца да пеят малки от два-три реда песнички, който тя и Ед бяха превели на езика квикуа. Но те бяха готови на всичко това. Техният лозунг беше "Всичко за Христа."

УПОТРЕБЕНИ ЗА ХРИСТА

"Авионега уйяриум!" - "Чува се малък самолет." - тези възбудени викове на индианците известиха на Джим, Пит, Ед и други мисионери, че светложълтият самолет на мисионерското авиодружество ще кацне след няколко минути на пистата на тяхната станция. Шумът на мотора на този малък самолет беше най-приятния звук в джунглата. Мисионерите прекъсваха в такъв случай, всякаква работа и се спускаха към импровизираното летище. Необходими им бяха максимум усилия, за да отклоняват децата, възрастните, кучетата или добитъка от пистата, за да може самолетът благополучно да кацне. Когато перката престана да се върти и вратичката се отвори, на земята скочи човек, обгорен от слънцето, с руса коса и сини очи. Това беше Нейт (Натаниел) Сейнт, човекът чиято поява изменяше живота на мисионерите в джунглата.

Нейт разговори нещата предвидени за тази станция. Междувременно той четеше на глас списъка на предметите, лекарствата и останалите вещи, които неговата жена всеки път грижливо записваше.

Докато Нейт, заедно с мисионерите разтоварваше багажа, индианците с интерес се трупаха около самолета. Нищо не беше в състояние да им попречи да правят това, въпреки че тази чудна птица те бяха разглеждали много пъти.

Изведнъж прозвуча ясен звън. Това беше часовникът на Нейт. Този съвестен пилот имаше винаги определено време за престой. Това той правеше, за да може навреме още преди да се стъмни да се върне у дома или отлети до още някоя мисионерска станция. Нейт бързо взе списъка на вещите, необходими за следващия транспорт, влезе в самолета, запали мотора и като махна с ръка за сбогом, отлетя. Това винаги бяха светли мигове за откъснатите от света мисионери.

Всеки път, когато Нейт се прибираще у дома след такъв полет, той казваше на жена си шеговито: "Трябва да знаеш, че Нейт е само човек!"

Идването на Нейт Сейнт и неговия самолет, означаваше началото на нов живот по изолираните мисионерски станции в джунглите. До тогава мисионерът беше напълно откъснат от останалия свят, пет, шест и седемдневен път, опасен и труден, го отделяше от лекарската помощ и от другите мисионери. За да се избегне това, в мисионерския живот бяха въведени радиовръзката и този малък самолет, който за пет минути преодоляваше тези огромни разстояния. Нейт беше изобретил специално приспособление, с помощта на което самолетът можете да пренася градивен материал, части за алуминиев покрив и много други неща. Всичко това той беше измислил, за да може живота в джунглите да бъде по-лек и здравословен.

Нейт и неговата жена Мери дойдоха на юг през септември 1948 година. Първата им работа на мисионерското поле беше построяването на една голяма палатка, където на първо време те трябваше да живеят. Така се постави началото на мисионерския център ШЕЛ МЕРА.

Нейт беше на служба в мисионерското авиодружество, което си беше поставило задачата да прехвърли мисионерите, техните вещи, лекарства и поща в определените им за работа пунктове.

Нейт се включи с цяло сърце в тази работа и не само пилотираше, но и извършваше сам всички ремонти по самолета. Мери, пък се грижеше за мисионерите, които минаваха от тук. Те не бяха малко и в станцията имаше почти винаги гости.

Мери беше единствената домакиня в целия този край. Тя не знаеше дали вечерята ще бъде само за тях двамата или пък за дванадесет души. Тя често казваше: "Готвя колкото мисля, че ядат обикновените хора, а после цялото ядене се хвърля, защото мисионерите ядат по-малко от едно птиченце."

Нейт и Мери напълно отговаряха на изискванията на тази необикновена работа. Нейт държеше особено много неговите полети да бъдат безаварийни, успешни и икономични. Той казваше: "Мисионерите, които са навикнали да пътуват през непроходими места сигурно няма да вземат със себе си и носят нещо непотребно. Днес, когато пътуваме със самолет ние също не носим неща, които не ни трябват. Когато нашата мисия закупи този самолет, той имаше чудесни меки кресла, но установи се, че всяко от тях тежи около четири килограма. Тогава решихме вместо тях да сложим твърди седалки, всяка от която тежеше по половин килограм. Така при всеки полет можехме да поемем по шест и половина килограма багаж в повече. А това има голямо значение." По този начин старателно и прецизно Нейт работеше по отношение на останалите работи за самолета.

Едно от неговите най-важни открития, което изненада мнозина, беше така наречения "Метод на спирачната линия." Това откритие по-късно улесни първите директни контакти с ауките. С помощта на това "въже", което със специален механизъм се спускаше на земята, докато самолета беше в полет, стана възможно да се изпращат лекарства, поща и малки пакети. Но това не беше всичко. И онези, които се намираха на земята, можеха да изпращат поща и поръчки в самолета, докато въжетото отново се навиваше. Сега беше възможно да се установи връзка с онези мисионери, при които спускането на самолета беше или неудобно или съвсем невъзможно.

Съществуваха възможност между земята и самолета да се поддържа късовълнова радиовръзка. В това се състоеше задължението на Мери. Винаги когато самолетът се вдигаше във въздуха, тя заставаше край радиостанцията и даваше сигнали, контролираше атмосферните условия в Шел Мера, поддържаше връзка с мисионерите, към чиято станция Нейт в момента летеше. Всеки мисионерски пункт в джунглата беше снабден с подобна радиостанция. В седем часа всяка сутрин мисионерите се обаждаха в Шел Мера. Те съобщаваха всичко на Мери, било то необходимост от някакви лекарства или транспортиране на болен до болницата или някакви други нужди. Тя грижливо записваше всичко това и по-късно съобщаваше кога самолетът ще пристигне в определената станция. Това наистина означаваше дълги часове дежурство край апарата, но Мери беше убедена твърдо, че именно това беше нейния дял от мисионерската работа.

Ето какво би чул някой посетител дошъл в Шел Мери: "Шел Мера вика Макума. Шел Мера вика Макума". "Макума се обажда. Искане да знаем колко носача да изпратим на летището за нашия багаж".

"Добро утро, Макума. Мисля, че двама ще бъдат достатъчни." "Добре, благодаря! Как е момчето, което изпратихме в болницата?"

"Ще извикам болницата та ще разпитам. Може би ще бъде възможно в четвъртък да отлети за дома. В четвъртък ще имаме посещение. Пристигна един мисионер, който желае да види и да се запознае с една типична мисионерска станция в джунглите."

"Добре, Мери, ще ни бъде приятно. Пратете ни през тази седмица малко повече храна отколкото поръчахме." "Добре, добре, Макума."

"Шел Мера вика Шандия, Шел Мера вика Шандия. Шандия, имате ли някакви нужди?"

"Тук Шандия. Няма нищо ново, Мера." Така мина ваше цялата сутрин. Мери приемаше поръчки за храна, необходими принадлежности за индианското училище,

лекарства и други. Тя стоеше до апарата и викаше една станция след друга, пренасяше вести от мисионерите до лекаря и обратно. Междувременно тя непрекъснато се свързваше със самолета на Нейт, когото беше нарекла "Хенри-56". Прилежно, всеки пет минути, тя отбелязваше върху картата местоположението на летящия над джунглата самолет.

Успоредно с тази работа, Нейт имаше и връзка и с индианците в непосредствена близост. Винаги намираще време за разговор с тях. Разбираше се, че неговото сърце гори от любов към тези хора. Неговите познания по испански език непрекъснато се увеличаваха и за това той беше много полезен. Личните разговори, провежданите като учител в неделното училище часове, проповедите под открито небе, правеха Нейт не само добър пилот, но и отличен мисионер.

Освен това той винаги си намираще работа в помощ на своето семейство. Той изработи малък бойлер за баня, ограда за да могат децата му - Кети, родена през 1949 година и Стив, роден през 1951 година да играят спокойно. Освен това той направи редица подобрения, за да облекчи работата на жена си в домакинството.

Какво доведе този талантлив и изпълнен с идеи и творчество човек в първобитната джунгла на Еквадор? Както Ед, Пит и Джим, така и Нейт произхождаше от семейство, чийто ръководен принцип беше дълбоко вкоренен в Словото Божие. Още като дете, Нейт лично преживя Новия Завет. Той положи цялата си вяра в ръцете на Исус Христос, като единствена основа на спасението. Той беше роден във Филаделфия. Неговата по-голяма сестра, Рахел била за него втора майка. Тя му четяла книги за мисионери в Африка, Япония, Индия и Южна Америка. Всички тези истории се връзваха дълбоко в неговата душа, тъй че един ден той казал: "Никога няма да настоявам да стана проповедник, но бих желал един ден да свидетелствам за Христа на хора, които не са слушали никога за Него."

По-големият му брат, Сам, по професия пилот, го взел в самолета когато той бил едва седем годишен. Той бил толкова малък, че трябвало да стои стъпил на седалката, за да може да гледа през прозореца. От тогава Нейт станал пленник на крилата и безкрайното небе.

На тринадесет годишна възраст той получил възпаление на ставите. Трябвало дълго да лежи и имал достатъчно време за размишление. Дали е възможно Бог да желае той да стане мисионер? Нейт говори за своите детски години: "Докато бях ученик в гимназията, през цялото време мислех за самолети. Чувствах се неудобно цял ден затворен в училище, което ми пречеше да виждам небесните простори, които ме мамеха."

Най-накрая ученическият живот му станал нетърпим. В последния клас той напуснал училище. Хванал се на работа и работил през деня, за да може да завърши образованието си във вечерно училище. Работил на едно малко летище като механик. Тук се научил да управлява малки метални самолети. По това време той мечтаел да води голяма мощна машина.

Една нощ, току пред първия полет на така желания голям самолет, неговата болест се върнала. Погледнал крака си и... веднага разбрал всичко. Отново възпаление! Всичките му мечти от детинство се заключавали в едно: да бъде пилот. Тези надежди сега изведнъж пропаднали. Нейт сам разказва за тази вечер: "Нищо не казах на моя приятел, който живее с мен. Довлякох се до леглото и без нито една дума загасих лампата. Затворих всичко в своето сърце, което сега приличаше на развълнувано море в мрачна нощ. Никой не знаеше какво става с мене, какво ме вълнуваше. Сърцето ми беше пречупено!"

След известно време той напуснал болницата и отново постъпил на летището. В своята работа по това време, той имал много свободно време, което употребявал за

четене на Библията. След около година му се наложило да замине за Детройт по служебна работа. Там на Нова година, той усетил Божия Позив към него за мисионерска работа. По-късно той разказва за това: "Не помня нищо от онова, което ставаше на тази служба. Не чувах нищо с ушите си. Безпомощно виках към своя Небесен баща за отговора, който стоеше между мен и божествения душевен мир, тъй нужен ми сега. Когато службата завърши, аз съм напуснал салона, без сам да зная как. Жадувах за самота. Валеше сняг. Стъпвах по чудната, белоснежна покривка в тихата нощ. Наоколо ми всичко беше в сняг. Замлъкнал беше и всеки дневен шум. Изведнъж сърцето ми се изпълни с такава радост, каквато не съм изпитвал от онази нощ, в която се предадох в ръцете на моя Спасител. Усещах, че Той ми е простил всички грехове. За първи път чух думите отправени лично към мене: "Ела след мен и аз ще те направя ловец на човеци". Старият живот беше изчезнал. Настъпваше нещо ново.

В онези дни Нейт се готвел да каже за винаги "сбогом" на своята любима авиация. Необходимо било да постъпи в мисионерско училище, за да получи необходимата подготовка за своята бъдеща работа. Тогава именно, той научил за съществуването на мисионерското авиодружество. Той веднага заминал за да се срещне с двамата основатели на това дружество. И ето, той отново летял.

Още когато бил войник, Нейт се срещнал и запознал с Мери Фарис, която по-късно описал по следния начин: "Между големите благословения на моя живот тя е най-голямото. Току-що беше положила държавния си изпит и работеше в една болница в Калифорния. Тя имаше особена любов към нещастните. Мери е най-скромната личност, която някога съм срещал в моя живот. Мери е девойка, дълбоко просветена и готова да се постави в служба на господаря на жетвата..."

През юли 1946 година, той бил изпратен в Мексико, за да ремонтира един самолет на дружеството, аварирал в джунглата. Това било тежка работа, но все пак той се справил.

След тази командировка Нейт се завърнал и прекарал десет щастливи дни със своята малка медицинска сестра. Двата постъпили в мисионерско училище, за да се подготвят за работа. Но тяхната подготовка продължила по-кратко, отколкото те предвиждали. Нуждата от пилот била голяма. Младите съпрузи трябвало да напуснат училището. След 4 дена те отлетели за Еквадор заедно с още един пилот.

Годините в Шел Мера бързо минавали. Къщата пораснала в "хотел", изграден от здрави дървета. Нейт направил водопровод с текуща вода за кухнята и душ за банята. Под покрива на станцията се намираха сега десет спални помещения. Освен това тук беше и стаята, в която Мери работеше със своите приемници и преподаватели. От тук тя направляваше самолета на Нейт към другите мисионерски станции. Пристигнал и другия пилот - Джони Кинан с още един самолет.

И на него Нейт бързо изградил къща и хангар за самолета му. Инсталирал и малка хидроелектроцентрала, за да бъде целия комплекс снабден с електрическо осветление.

Изградили голяма мисионерска станция, най-голямата в този край. Нейт и Мери се молели на Бога да им покаже нови пътища, посредством които работата в Еквадорската джунгла да получи решителен тласък.

Нейт никога не можел да забрави отговорността, която лежала върху него. Той не можел да забрави и онези 97 километра въздушна линия, които отделяли Шел Мера от индианците аука. Малко след като пристигнал в Южна Америка, той писал у дома: "Неотдавна разговарях с един мисионер, който мечтае за това, да стигне при едно племе убийци. Наричат се ауки. Надявам се, че самолетът ще изиграе важна роля в изпълнението на задачата да се занесе Евангелието по-бързо на тези хора".

Нейт често летял над джунглата и търсел мястото където живеят ауките. За съжаление това не му се отдавало. Веднъж само видял една малка полянка с 2-3 напуснати колиби. И тогава изведнъж през юли 1954 година се разнесла новината, че ауките се появили отново и извършвали масови убийства и унищожения. Нейт по този случай писал у дома: "Вчера се спусках във Вилано, една мисионерска станция на около 72 километра от тук. Току-що бях кацнал, когато един вестител дотича при мен. Той на прекъсвания ми разказа, че ауките нападнали в близост едно индианско племе. Малко след това двама индианци от племето квикуа пристигнаха на летището. Жената бе носена върху носилка от бамбук. Под ребрата ѝ имаше забодена страшна стрела. Казаха ни, че стрелата е счупена в раната. Нейният убиец желаел да забие стрелата по-дълбоко, но тя за да се спаси я счупила. Жената беше бременна в седмия месец. Мъжът още се държеше на крака, но и той имаше страшни рани от стрели и копия. Натоварихме ги на самолета. Още от въздуха съобщих на Мери какво се беше случило, тъй че когато стигнахме в Шел Мера всичко беше готово за даване на първа помощ.

Не можем лично да разговаряме с тях, но имаме една брачна двойка, която разбира техния език. Миналата нощ съпругът им четеше Библията на испански език, като им превеждаше прочетеното на езика квикуа. Те още не са чували за Библията. Вярно, тя още не е победила в тях, защото човекът ме помоли да отлетим назад, за да може да отмъсти поне на един свой неприятел. Нашия преводач му обясни, че ние желаем да ги запознаем с Божията истина и че искаме да им говорим за Господ Исус, който може да бъде и техен Спасител."

Този случай убедил Нейт, че е крайно време да влязат в контакт с ауките. Имало и други племена недокоснати от Евангелието. Този проблем поставил мисионерите пред съдбоносно решение. През 1954 година им се отдал благоприятен случай да проникнат в дълбочините на джунглата. Една от главните личности в тези събития бил Роджер Йодериян.

МИСИОНЕРИ МЕЖДУ ИНДИАНЦИТЕ ХЕВАРОС

В Макума, мисионерската станция на юг в джунглите на Еквадор, една от тези които малкият жълт самолет на Нейт посещаваше, живееше Роджер Йодериян със своята жена Барбара и двете си деца Бети и Джери. Макума се намира на територията на индианците хеварос, които живеят на големи родови общини върху едно пространство от около 11 000 квадратни километра в южната част на еквадорската джунгла. Тази мисионерска станция съществуваше и преди идването на Рой. Сега той обаче с голямо усърдие продължаваше делото на своите предшественици.

Роджер, висок и строен младеж, с гъста черна коса беше роден на 21 януари 1924 година в една ферма в щата Монтана, САЩ като седмото дете в семейството на скотовъдци. От своята майка той беше получил грижливо християнско възпитание. Роджер работел активно в църквата и имало изгледи да стане добър певец. Но когато навършил девет години, при един нещастен случай той бил ударен от пони и загубил хубавия си глас.

В гимназията той бил отличен баскетболист, твърде много ценен заради високия си ръст. От гимназията направо той постъпил във факултета по Политическа икономика. През 1943 година бил мобилизиран в армията. Именно през това време, което Рой прекарал в Англия, той се утвърдил във вярата и през 1944 година писал на своята майка: "Най-славният ден в моя живот беше денят, в който приех Исус Христос като свой Спасител. Той беше предаден като откуп и за моите грехове. Аз се моля Той да ми даде сила да прославя Небесния Отец във всекидневния си живот. Да бъда

последовател, но и свидетел за Христа. Особено много желая да изследвам Писанието. Едва сега научих колко голяма е силата на молитвата."

Мисълта да се посвети изцяло на Христа пукала все по-дълбоки корени в душата му, докато през август 1945 година, той писал от Берлин: "Имам да ти съобща една тайна, мамо. Откакто приех Христа като свой личен Спасител, аз имам желанието да Го следвам и да изпълнявам волята Му. Чувствам вътрешен зов да стана мисионер след демобилизацията ми. За сега не мога да кажа на каква работа ще ме призове Господ, но желая да бъда Негов свидетел и да живея само по Негова воля."

Роджер се завърнал в Монтана през 1946 година със затвърдено убеждение и свидетелство, че е призван да бъде мисионер. Веднага той постъпил в едно мисионерско училище. Тук се срещнал с Барбара Ортон, тиха девойка с руси коси, която също се подготвяла за работа на мисионерското поле. В своето семейство още от детинство тя слушала истории на мисионери, които посещавали бащиния ѝ дом. Тя сега казва: "Вярвам, че Господ ми говореше още като бях дете. Той вложи в сърцето ми убеждението, че това е истинския път, по който трябва да тръгна."

През септември 1950 година, Барбара и Роджер вече следвали курса на мисионерското училище. Тук те учили как се намества счупен крак, как се правят инжекции, как се дава първа помощ при нараняване и т.н.

През януари 1953 година, заедно с шестмесечната Бети те отпътували за Еквадор. След определеното за изучаване на испански език време, прекарано в Шел Мера, семейство Йодериан заминало за Макума. Първата мисионерска брачна двойка работеща тук, беше събудила у тях интерес към това място, още когато те били в Америка. По този начин Роджер и Барбара станали мисионери.

Веднага след своето пристигане в станцията те с пълна енергия се отдали на изучаването езика хеварос. Скоро били вече в състояние да помагат в училището, да четат и да пишат на езика на индианците.

Когато Роджер дошъл да проповядва Евангелието тук, той имал на първо време да научи много неща преди да може да установи контакт с тези първобитни хора. Когато овладял езика, той събрал повярвалите индианци в новоизградения дом и започнал да ги учи на християнски добродетели. Джунглата по тези места расте с неопикуема бързина и борбата с нея не трябва да бъде прекъсвана. Рой трябвало да се справя с този проблем. Необходимо било ежедневно да сече и разчиства пространството около къщата. Имало и още много други неща, които трябвало бързо да поправи или да направи сам. Но Рой бил добър дърводелец и стопанин. Скоро той успял да запознае индианците хеварос с Евангелието. Те са кротки, гостоприемни и винаги усмихнати хора. Както квикуа, така и хеварос не се уморявали да притискат своите лица до прозорците на мисионерската къща и да следят всяко движение на обитателите ѝ. След кратко време Рой свикнал и на това и скоро вече го смятал за нещо като в реда на нещата.

Рой изразходвал много време за посещение по къщите на индианците. Той вървял по непроходимите пътища на джунглата. Понякога за миг се спирал очарован от дивния упоителен аромат на тропическите цветове. Но трябвало и да бъде осторожен, защото често срещал най-опасните представители на животинския свят - отровните змии. Обикновено те се криели някъде по пътя, облагодетелствувани от извънредно близката до цвета на листата окраска и били напълно незабележими. Тяхната отрова пораждала централната нервна система и означавала сигурна смърт в срок от 24 до 48 часа, без абсолютно никакви предварителни признаци. Изненадващо горският път се свършвал и Рой се изправял пред полянка. Силното слънце заслепявало очите, навикнали с горския полумрак. Всяка къща на индианците хеварос се строи на отделна полянка. Къщите имат правоъгълна форма с тесен отвор, служащ едновременно за

врата и прозорец. Завеса от палмови листа отделя обитателите на къщата от външния свят.

Всеки гост, който прекрочва прага, трябва да се покорява на строгите закони на домашния ред. Най-напред идва дълъг поздрав, който трае понякога десет - петнадесет минути. Това са изрази, които звучат примерно така:

- Дойдох.
- Дойде ли?
- Да, дойдох във вашата къща.
- Добре дошъл.

Рой по-късно забеляза, че новодошлия повтаря този диалог с всички присъстващи в къщата, независимо от техния брой.

Навеждайки се, за да мине през ниския и тесен вход, той влизал в тъмна стая, в която едва можел да забележи силуета на жена, носеща на гърдите си голо дете, която се криела на другия край. Трамбована земя служи за под. В средата на стаята гори, по скоро дими слаб огън, който едва осветява бедната мебелировка. Къщата на индианците хеварос е строго поделена на две части: първата за мъжете, наречена тангамаш и вътрешната, обитавана изключително от жени. Последните са облечени с дълго парче плат, праметнато през едното рамо. Облеклото на мъжете се състои само от малко препаска. Както квикуа, така и хеварос носят дълга, гарваново черна коса. Тя при жените виси свободно около лицето. Мъжете имат по-различна фризура, като се украсяват със светлочервени, жълти или сини пера от тропически птици. Домакините обикновено поканвали Роджер да седне върху долепен до стената дънер. Срещу него заемал своето място "главата" на семейството. Ако последният искал да покаже своята власт над всички в къщата, посетителят би присъствал на една петминутна церемония. Една от неговите две или три жени донася стомна с вода. От нея се пият две глътки, без да се гълтат, после се изливат върху ръцете и с тях се измива лицето. След това с достойнство леко се сресват косите. Целият този ритуал се извършва при пълно мълчание, бавно и тържествено. Едва тогава гостът се кани с нова глътка вода. Сега разговорът може да започне.

Роджер прекарвал дълги часове в разговор с индианците, като по този начин той бавно навлизал в тънкостите на техния език и начин на живот. Това бил пътя, по който трябвало да мине мисионерът, преди да може да започне своята проповед за Христа.

Между хеваросите още от ранно детство се вкоренявали кръвното отмъщение, омразата и убийствата. Преди да заспят вечерно време, децата трябвало да учат кого да мразят. Размишлявайки за това племе Рой писал: "Те не са виновни. Научили са се на това от страх пред злите духове. По този начин те се надяват да се освободят от своите грехове и да умилостивят духовете. Например един жрец преди няколко месеца дойде в Макума. Той беше от друго племе, живеещо на другия край на джунглата. Поради някакво провинение той проклетел една жена. Положението на жената между хеварос е тежко. Тя се счита за собственост на мъжа. Той я купува или открадва. По някакъв начин, жената която жрецът проклетел умряла за кратко време. Нейния мъж, баща и братя считали за свой дълг да отмъстят за нейната кръв. Виновен за това бил само жрецът. Тогава те тръгнали да го търсят из джунглата, намерили го в едно съседно племе и го убили по най-свиреп начин. Този случай стана преди няколко месеца. Сега всичко е спокойно, но аз съм сигурен, че скоро ще се чуе за ново убийство. Такъв е обичаят. И така убийствата нямат край. Най-лошото в случая е, че при отмъщението не винаги загива истинския убиец. Духовете се успокояват и тогава, когато бъде убит и някой от неговите роднини."

Такива били хората, с които Роджер живял повече от година. Той научил техния език. Направил нещо и в областта на писмеността. Много страдал от резултатите на

обичая за кръвно отмъщение. Дълбоко се отвращавал от това и с все по-голяма енергия се борил и вървял напред. Тази енергия го накарала и да продължи своята мисионерската работа на друго място. В Макума живеел и още един мисионер. Сега тя била утвърдена и Рой започнал да се моли за бъдеща служба на друго място. Той мислел за думите на апостол Павел, който казва: "И така постарях се да проповядвам Евангелието, не там дето беше известно името Христово, за да не зидам на чужда основа."

ПЪТ ПРЕЗ ДЖУНГЛАТА

Между племената, които никога не бяха чували името Исус беше и племето Аука. Ауките са кръвни роднини на хеваросите, но и техни смъртни врагове. Рой, който от известно време се молеше Бог да отвори път за Своето Слово към това племе, често разговаряше с Нейт по тези въпроси. Те знаеха, че Френк първият мисионер в Макума, заедно с един свой приятел работник, преди около 5 години се бяха опитали да влязат в допир с ауките. Те успели да достигнат дори до къщата на вожда. Но тогава при тях дотичало едно момче със следната поръка: "Ако моментално не се върнете ще ви убием!" Тази заповед била толкова страшна и нямало съмнение, че мисионерите се върнали.

След много размисъл и молитва Роджер решил да се засели по-близо до ауките. На 5 юли 1954 година той напусна Макума и след като пропътува два дни пеш в джунглата, се установи във Вамбини. Тук преди години е бил центъра на компанията "Шел", която добивала по тези места каучук. От това време във Вамбини бяха останали няколко порутени къщи и изоставено летище. По това време Роджер писа за своето ново местожителство: "Вамбини е важен изходен пункт за работата с ауките. Бог чудно ни помогна, за да можем да се заселим в тази нова станция. Той ни помогна да изградим дом - 6 x 10 метра с покрив, който ни пази от дъжда. Той ни пази и от множество отровни змии (вчера настъпих една) и скорпиони които се въдят тук." Нужно беше да се посее само малко трева, за да може летището да стане отново годно и да приеме самолета на Нейт. Последният при един случай сне на магнетофонна лента своите мисли. "Летяхме с Барбара и двете й деца към новата станция. Те се заселват там. Вече започнаха да се грижат за създаване на домакинство. Успоредно с това те изучават езика, занимават се с литературна работа и евангелизират между туземците. Рой започна своята дейност с лечебна работа. Така би постъпил и всеки мисионер на негово място. Болестта, която най-много мъчи индианците се нарича лепшманиасис. Тя напада носната кухина и задната част на гърлото, както и небцето. Това е страшна болест и продължава много дълго. Има и смъртни случаи. Най-страшното за индианците е това, че тя поражда лицето. Те много се боят от тази болест. Преди няколко години един мисионер лекар донесъл тук едно лекарство - "Ренодрал". Рой разполагаше с известно количество от него и това му помогна да излекува голям брой индианци.

Между хеваросите и атшуаросите съществуват някакви тайни пътища и връзки. Един от племенните вождове на Атшуарос на име Сантяку бил нападен от тази страшна болест. Той бил вече слушал за лекарството и по споменатите тайни пътища един ден се появил във Вамбини. Това беше свидетелство за Божието ръководство. Та нали ние толкова време се молим вече за връзка с атшуаросите." Молитвите ни бяха чути. Рой със своето лекарство успя да излекува вожда. Когато той си тръгваше здрав за дома той покани Рой да го посети в неговото село. Колко отдавна мечтаехме за този миг! Въпреки това Рой не издаде своята радост. Той отговори спокойно: "Добре, ще

дойда. Но трябва да ми изпратиш водач, който да ме отведе." Не след дълго пратеникът на Сантиаку пристигна и отведе Рой, Френк и още един мисионер на територията на атшуаросите.

Някъде по пътя Рой се изкашлял и индианците веднага се спрели. Те много се страхували да не се заразят от хрема. Независимо от това дали заболяването е простуда, грип или обикновена кихавица, атшуаросите са много неустойчиви на тези болести и лесно умират от тях. На Френк било много трудно да ги убеди, че само си е прочистил гърлото. Той по-късно ни разказваше: "Докато ношувахме край пътя аз отново почувствах, че трябва да се изкашлям и вече не знаех какво да правя. Намерих претекст и отидох далеч в джунглата, за да си прочистя гърлото. Страхувах се да не събудя цялата околност и индианците да ме чуят отново да кашлям".

Когато стигнали до селото на Сантиаку те видели голяма, просторна къща, около три пъти по-голяма от тези на Хеварос.

Атшуаросите говорят друг диалект, но разбират хеваросите. Изразът на лицето им е също различен. Жените имат тесен ханш, не така широк както на хевароските жени.

Когато стигнали в селото Франк започнал да говори на индианците за Евангелието. Той им разказал за Христовата любов. Това били думи, които те никога до сега не били чували. Франк говорил до прегракване. Той носил със себе си малък магнитофон, на който били записани евангелски песни на езика Хеварос. Поставили го по средата и го пуснал да свири, за да си почине и си възвърне гласа. Най-интересното било това, че след всичко видяно и чуто индианците повтаряли: "Добре, Панчо, разкажи ни още нещо!" Това продължило три дена. Атшуаросите седели около мисионерите и слушали. Самия Сантиаку проявил голям интерес.

Поради особеното положение на Атшуарос и враждебната ситуация между тях и хеваросите, станало ясно, че единствения ключ за работа между тях е въздушната връзка. Френк веднага предложил да се изгради писта. Това било смело решение. Идеята все пак била приета. Бог благословил предложението и индианците проявили готовност да започнат веднага работа. Мисионерите им показали къде трябва да се изсече гората и отбелязали размерите на бъдещата писта. След това се върнали във Вамбини.

След няколко месеца решихме, че вече е време да посетим отново атшуаросите. Излетяхме със самолета, за да видим какво е станало. Констатирахме, че са очистили около 100 метра от пистата. Хвърлихме дрехи за да насърчим индианците и се отправихме обратно, за да се върнем отново тук след няколко месеца. За голямо съжаление видяхме, че гората е изсечена само пред голямата къща и нищо повече не е направено. Никак не е удобно при излитане и кацане да имаш насреща си голяма къща. Изглеждаше, че в това отношение им е необходима помощ. Когато се върнахме направихме малко съвещание. Рой каза: "Добре, струва ми се, че имат нужда от помощ и е време да ги посетим". Той взе със себе си малък макет на нашия самолет, но за съжаление не се снабди с достатъчно храна. Нае един хеварос, за да го води по пътя и да му помага при носенето на радиостанцията. Рой напусна Вамбини в сряда. През целия следващ ден ние очаквахме по радиото известия от него. Помислихме, че се е спрял някъде по пътя или че още се намира някъде около Вамбини. Но, от него не чухме нищо нито в четвъртък, нито в петък, нито в събота. Бяхме сигурни, че в понеделник ще получим известие, че той е пристигнал в селото на атшуаросите. Но... от него нито звук, нито глас. Той пое този път с един хеварос, а те са познати като убийци. А може и някой друг да го е убил. Индианските племена живеят в непрекъснати вражди. Във всеки случай решихме, че ако не получим вест от него до понеделник, ще отлетим за да проверим на място дали всичко е в ред. Натоварихме самолета със суха

храна и медовина. Взехме със себе си и телефонна уредба, за да можем да разговаряме със земята за възможностите за кацане. Излетях с Франк. Вратата на самолета беше отворена, за да можем в случай на нужда да използваме веднага телефона. Когато достигнахме над селото и аз погледнах пистата сърцето ми се сви. Нищо ново не беше направено на бъдещата писта. Аз знаех, че ако Рой е там, не би допуснал такова нещо. Какво ли се бе случило? Трескаво се взирах на земята с надежда, че ще зърна някъде белите панталони на Рой. Това бяха страшни мигове на неизвестност. Изведнъж го видяхме. Не мога да опиша своята тревога докато го търсехме и не знаех дали ще го видя или не. Спомням си колко се тревожихме за него, когато тръгна на път с хевароса с толкова малко храна. Джунглата е пълна с толкова змии. Но, Слава Богу, ето че го видяхме жив! Зарадвахме се много.

Кръжахме на почистеното място. Започнахме да се спускаме все по-ниско и по-ниско, докато ми се отдаде да извикам на Рой да отклони индианците от поляната, за да можем да им хвърлим багажа. За щастие, той ме чу отлично и скоро поляната беше свободна. Хвърлихме долу храната, брадви, дрехи като подарък за индианците. Много ни се искаше да разберем каква е ситуацията долу. За тази цел, с помощта на спиралния кабел спуснахме телефона. След като отвихме около 500 метра кабел започнахме да кръжим. С малко търпение и усилия успяхме да осъществим връзката. Чух гласа на Франк, който викаше по слушалката: "Ало, Рой, ало Рой." Разбрах, че вече имаме връзка със земята.

Франк разговаря с Рой близо 15 минути. Той получи от него исканата информация. Започнахме да намотаваме кабела, на чийто край Рой беше закачил своята поща и поръчки до жена му. Махнахме му с ръка за сбогом и отлетяхме".

Когато Нейт кацна във Вамбини, Франк му подаде молбата на Рой следващия петък да се спусне на новия аеродром. "Това е невъзможно" - каза Нейт - "пистата няма да бъде завършена!" Рой също съобщи че се нуждае от лекарства. Атшуаросите се заразили от хрема от трупа войници, които преминали през тяхната територия. Франк го попитал, защо не се е обадил по радиото. Рой отговорил, че индианец, който носил предавателя след като чул, че между атшуаросите има смъртоносна болест, отказал да продължи пътя си напред.

"Колкото повече приближаваше петък, толкова по-ясно ставаше каква важна работа ме чака" - сподели Нейт.

"И ето, петък сутринта дойде. Дъждът се лееше като из ведро. Беше напълно ясно, че не ще можем да летим. Земята бе разкаляна и неудобна за кацане. Поради това решихме да не тръгваме. Приехме обстановката за Божие ръководство и че днес не е ден за полет. Отложихме акцията за следващия ден. На другата сутрин се приготвихме. След закуска Франк и аз отлетяхме за Вамбини. Натоварихме няколко бидона бензин. Самолетът беше претъпкан. Бяхме извадили дори дясната седалка, за да можем на нейно място да натоварим още гориво за всеки случай. Може би ще трябва да кръжим дълго, докато намерим селцето на Сантяку. Трябваше да предвидя бензин и за обратния път. Имах сто на сто резерва". И Нейт излетя. Той следваше течението на реките Макума и Поатаза. Напразно, обаче той рееше своя поглед по хоризонта, за да намери малък остров в морето от зеленина. Нищо! Изведнъж, точно под себе си, той забеляза малка къща. Направи му впечатление, че около нея джунглата не беше изсечена, както това се прави пред къщите на индианците. "Интересно, помисли си Нейт, навярно тя принадлежи на някой индианец, който е убил и е избягал в джунглата. Аха... ето! След това той извика Мери по радиото и ѝ предаде: "Хенри 56, след 2 минути ще бъда в Сантяку. Хенри 56".

"Но, чудно продължава Нейт -след две минути вече не можех да намеря никакъв аеродром. Знаех добре, че селото трябва да бъде някъде наблизко и все пак... не можех

да го намеря. Бях подтиснат. Горивото се изчерпваше, а аз все още не можех да намеря целта си. Продължих да летя още на север и непрекъснато мислех какво трябва да направя. Накрая реших да се върна във Вамбини. Към 4 и половина се спуснах на летището. Не бях и мислил да се връщам толкова рано, защото исках да кацна в Сантияку късно след обяд, когато въздуха е по-свеж. При нашите условия това е най-удобното време. Франк беше много изненадан, когато ме видя да се връщам толкова рано. Описах му къщата, която бях видял и той се досети, че и той я бил виждал при първия ни полет. Натоварихме отново гориво и аз излетях в неточна посока. Намерих реката и след това завих на юг".

Сините очи на Нейт зорко наблюдаваха през самолетното стъкло. Видимостта беше много добра. Той забеляза в далечината стълб от дим, но никъде не можеше да открие признаци на живот. "Продължих на юг. Струваше ми се, че никога до сега не бях виждал тези места. Внезапно забелязах една къща на брега на реката. Беше добре изградена. Забелязах я в момента, когато прелитах над нея. Спусках се по-ниско. Къщата се различаваше чувствително от колибите на квикуа и хеварос. Испитах чувството, че не съм в най-приятно съседство. Никога до сега не бях летял толкова на юг".

Въпреки, че Нейт беше много разтревожен за Роджер, той грижливо огледа къщата, записа координатите ѝ и си помисли, че това ще бъде нужно, за да могат и нейните обитатели да чуят за Евангелието, въпреки своята отдалеченост.

"Усетих дълбоко в себе си убеждението, че Бог желае да сторим всичко, което е по силите ни, за да може всеки индианец да чуе за милостта Божия, да познае Името, което стои над всички други имена.

Продължих. Колкото повече навлизах на юг, толкова повече се убеждавах в откъснатостта на тук живеещите хора от целия свят и в мен израстваше желанието да помогна на другите мисионери да донесат тук Евангелието".

Нейт продължи да лети до момента, когато забеляза, че нивото на горивото е застрашително намаляло. Тогава той се обади по радиото: "Хенри - 56 вика Шел Мера. Прелетях цялата река нагоре и надолу. Не мога още да намеря Сантияку. Сега се обръщам, за да се спусна отново надолу по реката. Чуваш ли, Шел Мера?".

"Добре, добре" - чу се гласа на Мери и Нейт продължи да търси дим в джунглата. Ако Рой чуеше шума на мотора, той непременно ще запали огън.

Изведнъж Нейт забеляза това, което търсеше. В близост на югозапад той видя облак дим. Не е ли това отново самоизмама? Нейт си помисли: Понякога човек изпада в положение, както той беше сега, в което не знае какво да прави. Всеки отговор тогава е изненада и радост. Той дойде до практичното заключение: там където има дим, има и огън. А където има огън има и хора.

"Реших да се предам в Божиите ръце и завих в посока към дима. Когато приближих забелязах поляна и малка, скрита в гората, колиба. Накрая, съвсем накрая на поляната се издигаше традиционната голяма къща със заоблен покрив. Пространството пред къщата беше пълно с индианци. Летях много ниско, почти до върховете на дърветата. Сега вече видях и пистата. Бях сигурен, че съм стигнал на Сантияку.

За голямо съжаление, обаче констатирах, че тази поляна изобщо не прилича на аеродрум. Тревожех се, но знаех само, че трябва да взема Рой от тука, защото познавах неговия начин на работа. Той никога не мисли за себе си. Бях сигурен сега, че е преуморен. Знаех още, че той се нуждае от почивка. Желаех да направя всичко, което е в моите възможности, за да му помогна. Ясно ми беше, че кацането тук е невъзможно. Сигурно ще се закача във върха на някое дърво. Чудих се на Рой. Та той не за първи път строеше писта в джунглата! Минаваше ми и друга мисъл: как ще се излезе от тук?

Но, нямаше време за колебания. Извиках решително по радиото: "Шел Мера. Готов съм да се приземя в Сантияку".

Прибрах антената и се спуснах през короните на дърветата. Не мислех вече за нищо, нито за високите дървета, нито за голямата къща, която стърчеше точно срещу ми в края на пистата. Нищо не виждах. Вървах само напред. Сега малко в ляво, малко в дясно и... самолетът се закова точно в средата на пистата.

Първото нещо, което направих още преди да мръдна от креслото си беше да благодаря на Бога за това, че стигнах здрав и читав на земята. След това извадих антената и предадох на моята мила жена известието за щастливото приземяване. Аз знаех, че тя сега седеше при приемника и с молитва на уста чака известие от мен. Наистина много неща ми се случиха в твърде кратко време.

В това време дотича Рой и извика: "Носиш ли лекарства?" "Да - отговорих му аз - ето ги" и му подадох чантата. Рой не каза нито дума за поздрав, както правеше това обикновено. Беше небръснат може би от седмица, носеше мръсна риза, почти цялата скъсана. Жалко беше да го гледам слаб и измъчен. Грабна чантата от ръката ми и с нокти и зъби се мъчеше да отвори ключалката. След това започна да вика индианците, които се намираха на другия край на пистата. Викаше колкото му глас държи. Никога не бях виждал Рой такъв. Знаех, че понякога той е доста остър, но в този случай не знаех какво да мисля за това. Хванах здраво ръката му и му казах: "По-спокойно, по-внимателно, Рой, има време". Той ме погледна остро и каза: "Няма, няма време". Не желяех повече да го дразня. Той ми подаде две шишета пеницилин и ми каза: "Ето, давай на хората това лекарство!" Послушах го. А той започна да вика на индианците и да дава нарежданията си, аз си мислех: "Как тези хора могат да го имат за приятел, когато той така се държи с тях".

Много скоро, обаче разбрах своята грешка. Всички хора, които се намираха на това място бяха болни от грип. Някои изглеждаха така, като че ли след миг ще издъхнат. Започнахме да инжектираме. Правех всичко каквото беше по силите ми, за да помогна на Рой. В това време Сантияку седеше на един пън и се мъчеше да запази спокойното си държане на вожд, но личеше че е много болен. По пътя Рой ми разказа, че вече един от главатарите е починал. Когато той пристигнал тук заварил племето в най-мъчителните часове на епидемията. Състоянието на болните все повече се влошавало. Можете да си представите, как са се чувствали тези хора без лекарска помощ.

Разполагахме в момента само с две малки шишета пеницилин. Колко ценни бяха те сега. Две шишета пеницилин стояха между живота и смъртта на тези хора. Когато първото се изпразни, Рой ми го подаде и каза: "Виж моля те, дали няма още някоя капка в него!" Майки протягаха своите измъчени деца към Рой и го молеха да им помогне. А той правеше инжекции. Инжектираше всички, които идваха. Ръката му трепереше като лист, брулен от вятъра. На всички казваше: "Направих ти инжекция. Ще ти мине. Сега не се мий известно време". Всички го слушаха без да кажат дума. Рой беше господар на индианците.

По едно време, когато в шишето беше останало много малко пеницилин, той вдигна погледа си и видя, че към него се приближава Тита, един добър приятел на атшуаросите. Те сега го носеха и то тъкмо навреме, за да получи последната капка пеницилин от спринцовката на Рой. "Слава Богу, невероятно, но все пак имаше още една капка и тя ще му спаси живота".

За първи път след започването на това необикновено лечение Рой се изправи, погледна Нейт и се усмихна. Камъкът беше паднал от плещите му.

Нейт погледна своя часовник. Беше вече крайно време за връщане. С големи, бавни крачки придружен от Рой той се отправи към самолета. Преди да отлети той

искаше да се сбогува с главатаря. Когато се приближи до Сантияку и му подаде ръка, последният го погледна учудено, защото не знаеше какво да прави с тази ръка. Но Нейт грабна неговата и като го прегърна, започна да му говори радостно на английски. Вождът явно не можеше да разбере нищо, защото той говореше английски, колкото и испански. Нейт за последен път извика: "Довиждане, приятели. Щастлив съм, че се запознах с вас!" и изтича към самолета. Рой, който наблюдаваше сцената се смееше доволно. Той махаше с ръка от отлитащия самолет. "Сега се уверих напълно, че Бог ни помага" - мислеше си той.

Нейт излетя доста леко. Сега той имаше по-малък товар. По време на обратния път Рой му разказа как още на път за селото се срещнал с болестта и как неговия водач индианец го изоставил и той трябвало да се откаже от толкова ценната радиостанция. По пътя той се натъквал на змии. Веднъж един индианец му извикал: "Пази се, до краката ти има змия! Не мърдай! Рой се вкаменил. Пред себе си на разстояние от две стъпки той видял готова за нападение змия. Индианеца грабнал тояга: "Не прави нищо. Тоягата е къса" - извикал Рой и с думите: "Господи, помогни ми!" извадил ножа си и успял да отсече главата на змията.

"Не можеш да си представиш колко много се молих да не дойдеш в петък, както бяхме планирали първоначално" - разказваше Рой. "След това започнах да се моля да дойдеш в събота. Мислех си как ли ще разберат това. Стана вече 4 часа, а самолетът все още не се виждаше. Бях доста обезсърчен. Най-после той се появи. Чувахме шума на мотора му. За голямо съжаление забелязахме, че ти промени посоката и започна да се отдалечаваш. Жив умрях аз там, на тази поляна. Стана ми страшно. След като целия петък бях работил на дъжда, напрягайки всичките си сили, сега всичко завършваше с разочарование. През целия ден чакахме и се вслушвахме, дали няма да чуем шума на мотора. След около половин час ние отново доловихме звука на самолета, но вместо той да ставаше по-силен, той започна да се отдалечава и заглъхва. Индианците изтичаха към върха на хълма, но могли само да те видят как си отиваш. Извиках всички за молитва. Едва започнахме да се молим и някой извика, че самолета се връща. Човече, знаеш ли само какво означаваше за нас тази малка, жълта птица, която сега летеше ниско над дърветата".

Така двамата мисионери, които използваша достиженията на техниката от двадесетия век, а същевременно бяха обхванати от християнския дух на първата църква, придвижваха границата на своята вяра с още една крачка напред.

Но не само Роджер и Нейт, носеха в гърдите си възторзите и силата на вярата. Джим, Пит и Ед бяха мисионери - пионери, винаги готови с упование и вяра да гледат на пътищата и страните, по които ги водеше техния Спасител. Пред погледа им сега се намираха ауките. "Един ден ще потърсим и тях!" - казваше Джим Елиот.

И този ден дойде. Ден съдбоносен за ауките и... за самите тях!

АУКИТЕ

Нейт Сейнт беше писал: "Вече много години ауките представляват източник на страх, ужас и смутове в Република Еквадор. За мисионерите обаче, те са един вик, един позив за работа за Господа".

Откакто Нейт живееше на юг той често летеше над територията на ауките. Неговият поглед се мъчеше да разпознае в джунглата техните села и къщи. Не е лесна работа да се търсят 500-1000 души, колкото наброява племето аука, на една територия от 10 хиляди квадратни километра, изцяло покрита с почти непроходима растителност. Тук още никога не е имало преброяване на населението. Тази територия навярно е

много по-голяма от колкото сами ауките твърдят. Тази част от джунглата отстои на около 225 километра източно от столицата Кито. Тя е обградена с три реки: на запад е Арайуно, на север - Напо, а на юг - река Виллано. На изток тя граничи с Перу. Историята на този край води началото си от дните, в които Испания завладяла Еквадор. През 1541 година големият военачалник Пизаро преминал Андите и проследил река Амазонка до нейните извори. От неговите 100 войника оцелели само неколцина. Някои от тях измрели, а по-голяма част били избити от местните жители - индианците. Без съмнение между тези индианци са били и праотците на ауките. Завоевателите били следвани от йезуитските мисионери. Голяма част от тях били също убити. След тези нашествия страната живяла необезпокоявана до средата на 19 век. Тогава започнало голямото търсене на каучук. Джунглата била наводнена от разни авантюристи. Те примамвали индианците със своите шарени дрънкулки и нищо не струващи подаръци, за да могат по-късно да завладеят техните села. Те плякосвали всичко, което им се виждало що-годе полезно. Отвлечали младите и силните като роби а останалите убивали. Никой не можел да им се противопостави.

През 1874 година тук дошли няколко мисионери с намерението да установят мисионерска станция. Но преди да могат да осъществят намерението си, те трябвало да започнат да защитават индианците от белите завоеватели. От тези години в земите на ауките зацарила омразата. Тя се предавала от баща на син. Отношението на белия човек затворило вратите за всякакъв подстъп към ауките.

Понякога плантатори или агенти на различни каучукови компании се опитвали да проникнат на тази територия. В повечето случаи тези опити завършвали със смъртта на някой от тези храбреци, другите се спасявали с бягство. Ето защо, никой повече не се опитвал да се добере до ауките.

Младите мисионери съзнаваха сериозната необходимост да се запознаят от близо с бита и начина на живот на ауките. Те четяха бюлетините на разните компании, които имаха обекти наблизко и разпитваха всички, които някога са имали допир с тези индианци. Особено важни сведения те получиха от дон Карлос, който живееше в плантацията си, на 10 минути въздушен полет от Шандия. Той беше прекарал 26 години от живота си на територията на ауките. Най-накрая бил принуден от зачестилите нападения да напусне плантацията си. Дон Карлос беше висок, слаб еквадорец, на около 60 години. Той имаше повече познания за ауките от всички живеещи наоколо хора. По неговото тяло се виждаха още следите на тяхната жестокост.

През 1914 година той бил нападен за първи път от ауките и едва се спасил. През 1919 година се занимавал с търговия на каучук. Наложило се да отиде в Кито за някакво лекарство. Когато се върнал не заварил никой. От 15-те индианци семейства, които живеели в плантацията му останало живо само едно момче. Така минавали година след година. Редили се нападения след нападение. Дон Карлос забелязал, че ауките следват определена тактика. Техните нападения били винаги изненадващи. Обикновено те дебнели по брега на реката, докато неподозиращия пътник завърже своята лодка за някой пън на брега. Тогава от храсталаците изненадващо политали смъртоносни стрели. В такива случаи смъртта била почти неизбежна.

Едно страшно нападение през 1934 година принудило дон Карлос да напусне територията на ауките. Въпреки това, той все още не се беше отказал някога да се върне отново там.

Друг плантатор изказваше следната мисъл: "Мисля, че не е късно да се постигне контакт с ауките, въпреки, че сме загубили много възможности. Аз мисля, че ако ние изградим масивна къща, около която гората на едно голямо пространство бъде

изсечена, ако поддържахме непрекъснато стража и най-вече ако никога не употребяваме оръжие, тогава ауките сигурно ще приемат нашето приятелство".

Не всички, обаче споделяха този оптимизъм. Мнозина мислеха, че вече е твърде късно. Според тях ауките никога не ще позволят на белия човек да живее в мир на тяхната територия.

И така фермерите седяха по верандите на къщите си и размишляваха. Защо ауките постъпват така? Дали убиват, защото живеят в убийства? Дали убиват, за да запазят земята си от чужденци? Дали убиват за да ограбват? Никой не можеше да даде задоволителен отговор на тези въпроси. Едно беше напълно ясно: белия човек е нежелан. Когато той стъпи с крака си на тяхната територия, той поставя живота си в голяма опасност. Ауките учат децата си от малки да стрелят с лък. Ето защо, техните стрели намират със смъртоносна сигурност жертвите си.

Дон Карлос имаше в своята плантация една жена от племето Аука. Преди много години тя избягала от селото си, за да не бъде убита. Дайума, така се казваше тя, била тогава на 12 години. Както всички бегълци тя разбрала, че преди всичко трябва да привикне с живота в новата среда. Най-трудно ѝ било да свикне с храната. Ауките изобщо не употребяват сол. Необходимо ѝ било цяла година, за да свикне със солената храна. Дайума обичаше да разказва: "Въпреки, че пият силни напитки, никога не съм видяла някого пиян. Никой мъж не измъчва своята жена. Къщите имат пръстен под. За креват служи изплетена от лиани люлка, закрепена за тавана. В една къща живеят около 20-30 души. Жените работят на нивите. Мъжете непрекъснато правят стрели, които са постоянен багаж на всеки аука. Всеки един от тях носи със себе си комплект от 9-10 стрели, когато отива на война или лов". По-нататък Дайума разказваше, че ауките са отлични познавачи на човешки и животински следи. По намерената стъпка те могат точно да определят кой е минал от тук, на каква възраст е бил този човек и на къде се е отправил. Ауките използват голяма част от своето време, за да следят своите неприятели.

Ауките познават домашните животни. Отглеждат папагали, маймуни и диви свини. Те се боят от зли духове, подобно на всички техни събратя от джунглата. Имат свои песни и приказки, с които се забавляват младежите и децата.

Хората често питат Дайума: "Защо ауките убиват?" Тя не знае. Констатира само факта, че са убийци. "Никога не им вярвайте. Те приближават при вас като приятели, а после убиват".

Но имаше хора, които не се задоволяваха, нито се плашеха от тези думи. Един от тях беше Пит Флеминг. Той не можеше да се примири с това, че ауките остават в мрак и невежество. Той писа в своя дневник "Това е единствения проблем, - народ който убива, защото мрази. Струва ми се, че Бог ме води, да направя нещо за тях. Ще събирам и уча думи на техния език, ще потърся къщите им. Зная, че това е най-голямото решение в живота ми. Когато мисля за това сърцето ми се изпълва с мир!"

СЕПТЕМВРИ 1955

Операция "Аука" започна през септември 1955 година. Бог въткъаваше в своята работа пет еднакви нишки. Петима млади мъже с напълно различни характери дойдоха по различно време в Еквадор. Въпреки, че представляваха три различни деноминации, те бяха свързани чрез общата си вяра в Библията, като истинно Божие слово. От Библията те получиха заповедта: „Идете!”, а техния отговор беше: „Господи, изпрати ме!”

Мисионерите, които заедно се съгласиха да работят в това мероприятие, започнаха своята подготовка. След наводнението в Шандия, те решиха отново да изградят мисионерската станция там. За тях беше важен изходен пункт в работата им. Имаше и по-малки, пръснати в околността станции. Това беше тактически особено полезно, защото индианците не живеят в големи села, а на малки групи из цялата джунгла.

Те решиха да изградят станция и в Пуйпунги. Джим, Ед и Пит познаваха това поселение на индианците квикуа още от август 1953 г. Там те се бяха срещнали с главатаря на селото – Атанасия, който ги беше поканил да изградят в селото училище за неговите и другите деца. „Защо, за Бога не искате да останете при мен?“ – питаше ги той – „Ние се нуждаем много от вас. Аз имам... чакайте малко... тринадесет... четиринадесет... и още едно... да, така е – петнадесет деца. Никое от тях не се е учило. И те искат да се научат да гледат в хартия. Имам и няколко сираци у дома“. Обикновено е много трудно да придобиеш доверието на хората, а на това място!? Тук те биха намерили отворена врата и сърдечни приятели. Тримата мисионери бяха видели в тази покана отговора на своите молитви.

И така, започна се ново прегрупиране. Семейство Маккуили се пресели в Шандия, където усилено започна да се занимава с езика квикуа. Пит, който беше още неженен, отиде заедно с тях, за да им помага. Джим и неговата годеница Елизабет решиха да се оженят и да отидат в Пуйпунги.

„Стигнахме,“ – разказва Елизабет, „през ноември 1953 г. Цялото ни имущество беше сместено в 4 канута. Хората ни посрещнаха с усмивки, поклони и други церемонии. Отнесоха нашите неща на едно място, където ни очакваха две жени и голяма група деца.“

Веднага след като Джим завърши строежа на къщата и пистата за кацане на самолета, започнахме да провеждаме събрания с индианците. Можехме вече на техния собствен език за говорим най-дивните думи на света, историята за Божия Син, който дойде на земята, за да плати със собствената си кръв цената на човешките грехове. Постепенно съзнанието за великата Божия любов обземаше сърцата на тези индианци. Един ден бяхме много зарадвани, когато Атанасия каза на Джим: „Много съм стар, може би прекалено стар, за да разбере добре, но ми се струва, че говорите истината. Аз желая да умра с вашите думи.“

В същото време съпрузите Маккуили напредваха в своята езикова подготовка. Пит Флеминг си изгради малка къщичка. Хранеха се заедно. Пит пише за това време в дневника си: „Изненадан съм от радостта и задоволството, които ми причиниха изграждането на моята малка къщичка. Едва дочаках да се заселя в нея. Чудесно е да живееш тук сам със себе си. Имам креват и стол. Най-хубавото е това, че мога отново да си направя точно разпределение на деня. Сега мога да се моля на тишина. Отново започнах редовно проучване на Новия завет. Планирам своето време. В определени часове ставам и лягам, вечер определям часове за учене, а сутрин за молитва и размисъл.“

Пит наблюдаваше щастливия съвместен живот на младите Маккуили и така сам започна да мисли за своето бъдеще. Той мислеше за своята годеница Олив, красива девойка с мургава кожа, руса коса и сини очи. Той се сгоди с нея чрез писма, когато беше вече в джунглата. Кроткият и вглъбен в себе си Пит се питаше, дали проблема аука няма да представлява свещ за неговата сватба с Олив. Той писа в дневника си: „Миналата нощ Нейт и аз разговаряхме за ауките. Мисля, че отиването при ауките няма да уплаши Олив. Нашият живот върви по един и същ път. Усещам, че Бог няма да ни раздели.“

През 1954 г. Пит замина за дома, за да се ожени за Олив. След неговото заминаване, тук се преселиха Джим и жена му. Мисионерите постоянно посещаваха Пуйпунга, а Шандия с нейното училище, склад и малка радиостанция стана постоянна база за всички техни мероприятия.

След като Джим и Елизабет можеха вече сами да носят отговорността за Шандия, Ед и Мери-Лу започнаха да се подготвят за заселване в друг край, където Евангелието още беше непознато. Те бяха слушали за Арайуно, станция използвана за лагер от компанията „Шел“, която са намираще в непосредствена близост до територията на ауките. Защо да не използват изоставеното малко летище, което компанията беше изградила? Защо да не проповядват Евангелието на индианците, които живеят там? Арайуно се намираще в близост до въглищни залежи. Поради това компанията „Шел“ беше изградила малък град, в средата на джунглата, с пътища, дървени къщи, текуща вода и пр. Наистина, всичко това беше напуснато още през 1949 г., но известна част от него можеше да се използва и сега.

Ед посети Арайуно и индианските къщи там. Приемът беше много обнадеждаващ. Той беше успял да ремонтира една сграда и това му позволи след кратко време да се пресели тук с цялото си семейство. Мери-Лу за много кратко време превърна къщата в приятен и уютен дом. Ней инсталира алармена система и електрифицирана ограда. Съществуваха множество опасности, които ги дебнеха на всяка крачка. Къщата се намираще на територията на ауките, на брега на река Арайуно. На същото място преди няколко години били убити няколко работника на компанията. Дори и индианците Квикуа се бояха от ауките. Те непрекъснато напомняха на мисионерите, че ауките могат всеки момент да се появят. Зад къщата често можеха да се видят техните следи по местата където са ходили или лежали.

Оградата, по която протичаше ток, обгръщаше цялата къща в един радиус от 30 метра. Мисионерите носеха винаги на пояса си оръжие. През нощта околността биваше осветявана. Ето, такова беше местото, където Господ изпрати Ед и Мери-Лу. То стана и база за бъдещата операция «Аука».

След известно време в джунглата се завърна и Пит със своята жена. Те бяха прекарвали една година в планините на север. Тук Олив беше изучавала испански, а той завършил превода на Святото писание на езика квикуа. През есента на 1955 година Пит и Олив започнаха отново своята работа в Пуйпунга. Пит с внимание и любов започна да учи индианците на новата за тях истина.

Понякога ги обезсърчаваше факта, че индианците пият много. Последниците биваха винаги печални - беда и неволи. Все пак се появиха знаци, че евангелската вест се приема и от тези деца на джунглата. Едно известие на Пит от това време гласи: «Днес и ангелите на небето се радваха над Пуйпунга. Това правехме и ние. Колко е верен Бог! Тази сутрин група индианци се реши да последва Христа. Опитах се да им обясня, какво значи това. Въпреки всичко Бенито, Паскал и много други вдигнаха ръка. Няколко от тези ръце се спуснаха, когато Алейо каза, че да следваш Христа значи да се откажеш от пиенето и неморалния живот. Завършихме с молитва. Поканих тези, които се решиха да ме последват в училището, за да им кажа още няколко думи. Дойдоха дванадесет души. Помолихме се, насърчихме ги и уговорихме нови събирания за изучаване на Божието слово. Има още хора, които са много близо до покаяние. Това е и целта на нашата служба тук. През двадесет и шестте години на моя живот Бог ме е проводил и благославял. Благодарен съм Му, че ме доведе тук!»

Божия зов доведе до септември 1955 година в джунглите на Еквадор пет млади семейства, за да се изпълни неговия план. Те просто бяха избрани от Бога да занесат Евангелието на ауките. Семейство Маккуили беше авангарда на мисионерите в Арайуно, Джим и Елизабет бяха в Шандия, Пит и Олив - в Пуйпунга, Роджер със

семейството си - в Макума, а Нейт със своя малък жълт самолет и Мери с радиостанцията останаха в Шел Мера и от там помагаша на приятелите си в джунглите.

ОПЕРАЦИЯ «АУКА»

Вечерта на 2 октомври 1955 година, Нейт постави нов лист в своята пишеща машина и започна да пише: «Миналата нощ Ед, Джим, Джони Кинан, моя втори пилот и аз се събрахме в нашата стая. На пода, пред нас се намираше голяма карта на Еквадор. Решихме, че вече е дошло времето и Бог желае да се опитаме да осъществим контакт с племето Аука, което живее някъде на изток от мисионерската станция на Ед - Арайуно. Късно около полунощ след вземането на това решение изпихме по чаша какао и си обещахме целта на това съвещание да остане в тайна. Някой със своята наивна бързивост може да развали цялата работа».

Когато Ед със семейството си се пресели в Арайуно, той помоли Нейт да потърси от въздуха селищата на ауките. Те заедно прегледаха цялата речна долина под тях. Докъдето им стигаше по-гледа, обаче те виждаха само безкрайно море от зеленина. Само реката образуваше процеп в тази огромна зелена маса и им напомняше, че летят над джунглата. Само едно опитно око би могло да установи, че въпреки всичко в този пушинак живеят хора. Тънък стълбец дим или малко сечище доказваше на мисионерите това.

Нейт продължава в дневника си: «Първият истински опит да намерим ауките се осъществи на 19 септември, когато летях по обикновения си маршрут към Арайуно, за където пренасях хранителни припаси. Беше около 8 и 30 часа сутринта. Въздухът беше необикновено чист, а видимостта отлична. Малката речна долина, обикновено покрита с мъгла, сега се виждаше ясно. Когато се спусках в Арайуно попитах Ед, дали има желание да посетим «съседите». Ед се въодушеви от предложението ми и половин час по-късно вече летяхме. Нашия въздушен път водеше по протежение на река Напо. За съжаление не можахме да видим нищо. Горивото беше вече към края си, когато забелязахме голямо изсечено в джунглата място, на което бяха построени няколко къщи. Бяхме много щастливи. Дойде времето, за което толкова дълго жадувахме. Бяхме сигурни, че това беше селище на ауките. Не се спуснахме по-ниско, за да не възбудим страх още с първото си посещение. Върнахме се с твърдото решение на всяка цена да сторим нещо за тези хора.

След няколко дни (29 септември) взех със себе си Джим и Пит. Летяхме за Видано, станция около която индианците никога до сега не бяха слушали вестта за Христа. Реших добре да си отворям очите, за да опозная маршрута, по който скоро често ще летим към ауките. При първия полет не забелязахме нищо. При втория полет, на около 15 минути път от Арайуно, видяхме изсечена гора. Индианските преводачи, които бяха с нас също забелязаха това. Ние говорихме на английски, за да не могат да разберат те за какво става дума. Но все пак индианците разбраха една дума «ауки». Въпреки, че за първи път летяха със самолет, те добре се ориентираха и можаха съвсем точно да ни кажат имената на реките.

Видях къщи и се спусках по-ниско. Това бяха шест колиби големи и няколко по-малки. Всички бяхме възхитени. Само на 15 минути полет от станцията на Ед-Арайуно - село на ауките!

Във Видано решихме да запазим за себе си това откритие. Убедихме преводачите да не казват никому за видяното. Всеки от нас беше обхванат изцяло от тази новост. Това се дължеше не само на обстоятелството, че след много безуспешни търсения, най-накрая открихме селището на ауките, но и на това, че Господ открито ни

показа, че е време да направим нещо за тях. След няколко дни, когато Джони Кинан връщаше Джим, Пит и техните преводачи от Видано времето се развали и те не можаха да кацнат в Арайуно. Наложих да кацнат в Шел Мера. Това беше през нощта, в която ние разтворихме картата и разглеждахме джунглата. Бяхме убедени, че Бог ни води към установяване на контакт с ауките. Докато нощните часове се нижеха един след друг ние пресмятахме нашите възможности, полета, времето и всичко. Мъчехме се да си представим как ще ни приемат хората там.

Един от най-големите проблеми беше езикът. «Как ще се разберем с ауките?» Докато те така размишлявах, Джим намери отговора. Той си спомни, че в плантацията на дон Карлос той беше виждал Дайуна. Тази плантация се намираше на 4 часа път от Шандия. Джим реши да отиде там. Той искаше да помоли Дайуна да му каже няколко израза, които биха могли да му бъдат в помощ, когато се стигне до истински контакт с ауките. Няколко дена по-късно Джим стигна в плантацията. Той се срещна с Дайуна, но беше много внимателен в разговора с нея, за да не се издаде, защо се интересува от езика на ауките. Тя не забеляза нищо. Та нали чужденците имат винаги чудати желанија! Тя сметна, че Джим само от любопитство я разпитва за особеностите на езика ѝ. А последния грижливо записваше в бележника си думи и изречения. Например: «Бити мити пунимупаа» това значи «Обичам ви - желая да бъда ваш приятел». След това «Бити винки пунги амупа», което значи «Желая да дойда при вас», или «Да се срещнем».

«Как се казва на вашия език: «Как се казваш?» - питаше Джим на езика квикуа. «Авум ирими» - отговаряше Дайума на езика аука.

По този начин Джим състави един практичен дневник. Една от многото пречки, която стоеше на пътя на мисионерите беше премахната. Може би редовното изпращане на подаръци от самолета след известно време ще убеди индианците в това, че тези бели са техни приятели.

ЕДНО ВЪЖЕ ОТ САМОЛЕТА ДО ЗЕМЯТА

Решено беше да се хвърлят подаръци по метода на Нейт. По този начин те безопасно щяха да установят първите контакти с ауките.

Нейт описва многоочакваната среща по следния начин: «През миналата нощ решихме всяка неделя, редовно да хвърляме подаръци до тогава, докато забележим признаци на любов. 6-ти октомври. Първият подарък беше малка котелка от алуминий. В нея поставихме двадесет пъстроцветни копчета, не за да ги ползват за своите дрехи, защото те изобщо нямат такива, но за да ги познаем по-късно по тях. В котелката сложихме още няколко килограма сол. Знаехме, че ауките не познават солта. Ако те открият, че тя е добро и полезно нещо, сигурно ще придобием по-лесно тяхното приятелство. Значи всичко е готово!

В Арайуно цареше радостно възбуждане, пълно с очакване. Излетяхме. След 15 минути стигнахме над познатата вече поляна. Ед беше във от себе си от напрежение. След като покържихме около 15 минути над мястото, заключихме, че това са къщите, които търсим. Бяхме доста високо и не можехме да забележим никакво движение. По всичко обаче личеше, че къщите са обитаеми. Те бяха изградени в правоъгълна форма в стила на всички къщи на племето Дживарос. Около голямата къща бяха изградени няколко колиби покрити със слама. От малките къщички към голямата водеха отъпкани пътеки. Пред голямата къща гората беше изсечена във форма на продълговат, тесен правоъгълник. Откриваше се удобно място за спускане на подаръка.

Намалихме скоростта на 25 км. в час и включихме механизма. Края на въжето, на което беше завързан подаръка, бавно започна да се спуска. Беше малко рисковано. Ами ако подаръка се закачи някъде или въжето се окаже късо?! Тогава всичко щеше да пропадне. Но, слава Богу, всичко вървеше както трябва. Продължихме да кръжим. Под нас не се виждаше никакъв човек. Шарените панделки, които бяхме завързали за котелката се полюляваха във въздуха. Най-сетне подаръкът достигна височината на дърветата. Много трудно беше да се улучи пясъчната брегова ивица, защото дърветата тук растяха току до реката. На няколко пъти ни се струваше, че въжето се е закачило за клоните на дърветата. Със затаен дъх наблюдавахме как котелката се спуска все по-ниско, точно до водата... още по-близо... още по-близо... и... бум. Подаръкът падна на земята на около 1-3 крачки от водата, точно на пътеката, която води до голямата къща. Не беше възможно да не го забележат, защото по всяка вероятност те отиваха до реката за вода.

Сега се появи нов проблем. Струваше ни се че подаръкът не се е откачил от въжето. Как трябва да се вдигнем? След доста опити и страх, да го откачим най-накрая се убедихме, че въжето е свободно. Там долу на земята лежеше първият пратеник на добра воля, любов и вяра, там на две хиляди крачки под нас, върху пясъчния бряг. Това фактически беше първата вест на Евангелието за тези хора. По пространство те не бяха далеч от нас, но по мисловен свят... - много, много далеч.

Какво знаят тези хора? Какво те мислят за широкия свят, от който са видели толкова малко? Знаехме, че те и по-рано са виждали самолет на летището на компанията «Шел», защото по онова време работниците непрекъснато намирали техните следи около къщите си.

Пътят обратно към Арайуно беше кратък и щастлив. Всички, които бяхме там знаехме тайната и много искахме да знаем какъв ще бъде изхода на полета. Когато се върнахме в Арайуно, някои се усъмниха в това, дали ауките ще намерят подаръка, след като разбраха, че ние не сме видели никого в селото. Все едно. Важното е, че започнахме.

Петък, 14 октомври. Времето е хубаво. Речните долини все още са покрити с мъгла. Спуснахме се в Арайуно и започнахме да се приготвяваме за «изпращане на подаръци». Този път подаръкът беше една нова кама. Бяхме слушали, че ауките убиват хора, за да им вземат камите и останалото оръжие. Близко е до ума, че хора на толкова ниско стъпало на развитие много ценят подобни предмети. Завихме камата и я прикрепихме с въженце. Преди да излетим се помолихме за успех в нашето начинание. И този полет завърши успешно. И вторият вестител благополучно се спусна на земята. Нашият самолет кръжеше над пясъчния бряг, върху който миналата неделя «оставихме» първия подарък. Него вече го нямаше тук. Тази проверка напълно премахна нашите съмнения. Или са го взели индианците или водата го е отнесла. Самолетът спусна втория подарък до втората къща по реда от брега на реката. Помислихме си, че ако хвърляме подаръците си само на едно място ще се получат спорове и завист, които ние на всяка цена желяехме да се избегнат. Пред къщата на брега бяха завързани лодки. А някои разказваха, че ауките не познават лодката. Но, ето сега ние се убедихме в обратното, а вече и знаехме, че наблизо има хора. Спускахме се все по-ниско. Ед наблюдаваше терена през отворената врата на самолета. Изведнъж той извика. Всички погледнахме през вратата. Там, долу ние видяхме първия аука! След малко хората станаха трима. Те стояха пред своята, покрита с листа къща. Сега вече знаехме, че те са получили нашия първи подарък от миналата неделя. Спуснахме и новия подарък. Ауките го чакаха нетърпеливо. Най-сетне той стигна земята. Индианците го уловиха. Бързо от къщите се събраха 6-8 души, които сега с интерес разглеждаха подаръка. Нашите сърца бяха пълни с благодарност. Повече от

месец вече ние се надявахме и мечтаехме да видим подобна картина. Мъчихме се да си представим какво ли те мислеха за нас.

В някои неща се съмнявахме, но в едно бяхме сигурни: ауките са получили нашия първи подарък. Те не се страхуват от нас. Те също като нас са развълнувани, но естествено, по съвсем различен начин.

Когато се върнахме в Арайуно научихме още нещо ново. Помощникът на Ед, индианец, ни разказа, че в близост до къщата, в тревата е открил следи от ауки. Навярно те са се крили там за да видят какво се върши тук. Ед реши да направи малък дървен самолет, украсен с шарени въженца и да го монтира на покрива на къщата. По този начин ауките ще могат да видят и се убедят, че тук живеят хората, които им изпращат подаръците от самолета».

След осем дни Нейт продължава своите бележки: «Излетяхме за нашето трето посещение на «съседите». С цел да избегнем неприятни въпроси оставихме Мери-Лу да занимава децата в училището, а ние с Ед в 11 часа излетяхме. Носихме се над долината на река Курари, за да потърсим някъде удобно място за спускане. Но, такова никъде не можахме да намерим. Нямахме нито едно място, на което да можем да изградим един поне съвсем малък аеродрум.

Залисани в търсенето ние неочаквано се намерихме над селото на ауките. Терена беше пълен с хора. Някои бягаха от своите къщи към голямата, други пък правеха същото в обратна посока. Очевидно беше, че ни чакаха и при това нямаха нито капка страх. Започнахме да им викаме думите, които знаехме на техния език. Викахме до прегракване.

Кръжахме известно време над къщата, до която бяхме видели първия «съсед», а след това се отправихме нагоре по реката. Ауките се затичаха в същата посока. Всеки искаше да бъде по-напред и по-близо до местото, на което ще падне подаръка. Личеше, че долу цари голямо възбуждане. Този път за подарък бяхме вързали една алуминиева кофа, пълна с различни неща. Бяхме сложили и една празна кутия с надеждата, че ауките могат да ни изпратят някакъв подарък. За съжаление механизмът ни този път отказа да задействува. Целият товар падна в джунглата. Не зная дали ауките ще могат някога да го намерят, тъй като те всички бяха на полянката и не можах да видят къде падна той. Хората продължаваха да гледат нагоре и продължаваха нетърпеливо да чакат. Не биваше да ги разочароваме. На едно най-обикновено въже вързахме една кама с няколко панделки и ги спуснахме долу. С много маневри и мъки успяхме и подаръкът стигна до хората.

Решихме да се спуснем съвсем ниско, за да могат ауките да ни видят и запомнят. Но за съжаление, когато се спуснахме хората се бяха вече пръснали. На края на поляната стояха само двама. У нас имаше още няколко шарени панделки и ние ги хвърлихме когато прелитахме над тях. Те ги уловиха още във въздуха. Извикахме им няколко приятелски думи. Единият от тях ни махаше с ръка и схванахме, че също ни вика нещо. За съжаление не можахме да го чуем.

Въпреки всичко бяхме разочаровани, че хората се плашат от нас, когато ние се спускаме по-ниско. Наложих се отново да се вдигнем и тогава видяхме, че те излязоха от къщите си и навярно сега сами се смееха на своя страх.

На връщане летяхме над речната долина, защото разбихме, че тук някъде беше местото, на което ако е Божията воля, ще бъде осъществен непосредствен контакт с тези хора.

БЕЗУСЛОВНО ПОСЛУШАНИЕ

Изглежда, че ауките разбраха настойчивостта на белия човек. Всяка неделя все повече и повече хора очакваха новия подарък. Дали не мислят и те нещо да ни подарят?

След четвъртия полет Нейт монтира в самолета високоговорител. Когато мисионерите летяха над селото Джим викаше по микрофона на езика на ауките: «Аз ви обичам! Аз съм ваш приятел! Аз ви обичам!» Продължавахме да спускаме подаръци.

Джим е записал от това време в своя дневник следните мисли: «Когато се спуснахме по-ниско, не видяхме хора. Беше останал само един индианец и той получи кама.

На връщане търсихме отново удобно място за кацане. За съжаление - нищо подходящо Господи, Боже, води ни!»

Когато се върнахме в Арайуно, разговаряхме и решихме, че през следващия месец трябва да осъществим непосредствен контакт с ауките, които бяха пленили нашите сърца».

И Нейт тази нощ нанесе своите бележки в дневника си. «Дано Бог и за в бъдеще държи своята добра ръка над нашето начинание. До сега сме убедени, че Той е с нас. Нека бъде слава на името Му! Дано Господ ни подари поне един аука, който да стои с нас когато се изправим пред Неговия престол! Амин!

Следващото посещение на младите мисионери беше по-успешно. Този път говорител беше Ед. Той викаше: «Аз ви обичам, аз ви обичам! Дойдохме да ви посетим!» Ауките реагираха на тези думи по интересен начин. Те подскачаха и показваха във въздуха камите, които бяха получили по-рано. Блестящият метал пречупваше слънчевата светлина и блестеше. Докато кръжаха ниско Ед се наведе през вратата и протегна двете си ръце. Индианците отговориха по същия начин.

Записките на Ед от този ден гласяха: «Днес не забелязахме никакъв страх, въпреки че самолетът летеше ниско. Никой от стоящите долу не направи опит да се скрие в къщите или гората. Мнозина, вероятно поради горещината, стояха под банановите дървета. О, как желях самолетът да лети по-ниско и да бъде по-близо до земята. Не видях никакъв знак на враждебност. Ако можеше да се спусне стълба от самолета до земята бих слезнал веднага без страх между тях».

По това време всеки един от мисионерите трябваше да се реши дали е готов да участва в тази рискована, но благодатна операция. Пит мислеше, че още не е дошъл часът за осъществяването на непосредствения контакт с ауките. Беше още много рано да се предполага, че е премахната вековната омраза към белия човек. Още не знаеха и езика в нужната степен. На свой ред Джим и Нейт бяха готови да напуснат своята работа в Шандия и да се настанят между ауките, при условие, че последните сами пожелаят това.

Да погледнем отново в дневника на Нейт! «12 ноември. Изминаха шест седмици от как всяка неделя посещаваме «съседите». Утрото е чудесно. Излетях с Ед. Носихме със себе си разни подаръци. Най-напред облетяхме цялата околност, за да я опознаем по-добре. Летяхме от една къща към друга. Така стигнахме до тази, която най-често «посещавахме».

Нашата изненада беше голяма, когато видяхме, че зад къщата гората е изсечена и е направена поляна. Най-напред хвърлихме една секира и парче плат. Извикахме им по микрофона: «Сега ще ви пуснем и една котелка!» - и се издигнахме отново. Завързахме обещаната котелка и започнахме да я спускаме. Истинско Божие водителство беше и това, че не я хвърлихме както секирата. Аз, който държах въжето и спусках подаръка усетих, че долу хванаха котелката, отрязаха я и завързаха нещо за него. О, как бързахме да се върнем. Когато стигнахме в Арайуно установихме, че

подаръка беше едно украшение за глава от пера. Това беше отговор на нашите молитви, знак за действие. Убеждаваше, че е възможно да се установят приятелски отношения с ауките и че те искат да чуят Евангелието».

На 26 ноември Нейт продължава: «Този път с мен трябваше да дойде Джим. Пригответе подаръците и ги натоварихме в самолета. Двама индианци внимателно наблюдаваха нашите действия. Един от тях каза: «Защо, вие безумци, хабите тези хубави неща за ауките?» Не знаехме какво да им отговорим. Ясна беше, че нашата тайна не беше вече тайна.

Потеглихме. Летяхме отново от една къща към друга. Навсякъде ни чакаха с радост. На една къща даже хората се бяха качили на покрива. На въжетото, с което спуснахме поредния подарък отново завързаха нещо. За съжаление трябваше веднага да се върнем. Мери се обади по радиото, че трябва да бързаме. Едно дете трябваше да бъде пренесено в болница. Увеличихме скоростта и за наше най-голямо огорчение загубихме подаръка».

И Джим през този ден беше водил бележки: «Днес видях нещо, което ме развълнува много. Един човек, който стоеше пред своята къща започна да ни дава знаци с ръце да слезем. Ауките ни канят да слезем. О, Боже! Изпрати ни по-скоро при тях!»

За провеждане на операция «Аука» бяха необходими пет човека. По това време бяха готови само трима: Нейт, Ед и Джим. Въпреки, че Пит беше много заинтересован, той все още не беше взел нужното решение.

Именно тогава Нейт се сети за Роджер. С него той беше работил заедно при изграждането на мисионерската станция. Без съмнение Рой беше способен Христов войник, напълно послушен на своя Учител. Ед и Джим слабо го познаваха, но напълно се доверяваха на Нейт.

По това време Рой работеше в Шел Мера. Нейт го запозна с плана на операцията. Той вярваше, че Роджер е именно онзи, четвъртият, който беше необходим. Дали ще се съгласи? Да, още в същата минута той се отзова. По това време Рой преживяваше дълбока духовна криза. Нещо, което беше непознато за другите мисионери. За неговите терзания знаеше само жена му Барбара. Въпреки цялата си работа и достигнатите успехи той беше започнал да се съмнява в своите способности за мисионерска работа. Вярно, той беше изучил езика, помагаше на хеваросите, учеше ги, грижеше се за тях, но защо нямаше плод?

Новите мисионери започват своята работа с изучаването на езика. Мнозина от тях мислят, че с това са решени всички условия за добрия успех. Но, скоро се убеждават в обратното. Минават ден след ден, а очакваните големи пробуждания не идват. Понякога няма и дори един човек, за когото може да се каже: «Ето, това е един променен живот! Въпреки всички усилия много често голяма част от индианците живеят в грях, омраза и убийства. Мисионерът вижда всичко това. Той копнее за плод и неговото сърце кърви.

Рой се намираще сега точно в такова състояние. Той беше писал в своя дневник: «Изглежда, че за нас между хеваросите няма бъдеще. Най-умно е да си отидем. Искам най-напред да говоря с Барбара, за да видя какво мисли тя. Ще прекараме тук и Коледа, ще довършим и болницата в Шел Мера и тогава ще си отидем у дома. Разбирам, не съм способен за мисионер. Не мога да се приближа до хората. Отгоре на всичко и от месец март насам съм загубил и всеки контакт с Бога. Взех своята Библия, за да се срещна отново с моя Господ, който ме новороди преди 11 години. Той чудно ни пазеше и се грижеше за нашите нужди, но нужно е много повече от това. Вярно е, че ние работихме до преумора тук, но какви са резултатите? Мнозина могат да кажат, че много бързо се изморихме. Може. Не искам да обвинявам никого. Сам аз съм виновен. Това е решение

лично за мене. Какво ще стане по-късно? Не зная. За сега не мога да намеря задоволително решение. Боря се вече месеци. Няма отговор. Да, не зная по кой път да тръгна, това се случва за първи път в моя живот. Но, от всяко положение има изход.

Барбара днес провежда службата. Чувам как пеят «Пей ми отново думите на живот». Желая във всичко да бъде ръководен от Святия Дух. Желая да извърша волята на Бога. Трябва да чета Библията, за да я разбера. Желая във всичко да й бъде послушен и да я следвам».

Ето, в такова състояние се намираше Рой, когато Нейт му постави своя въпрос. Следващите дни бяха изпълнени с борба за познаване Божията Воля. Той с копнеж очакваше Бог да каже «да» на този план. Рой прекарваше часове на колене. И Бог, който побеждава всичко лошо, го изведе от пропастта на отчаянието. За тези часове разказва Барбара: «Той беше пречистен и готов за делото, което лежеше пред него. Той беше отново щастлив».

На 6-ти декември Рой записа в своя дневник: «Желая да умра за себе си. Ще моля Бога да ме постави на такава служба, чрез която ще мога непрекъснато да живея за Христа, а да умра за себе си. Желая да живея за Бога! О, кога ще се науча да Го любя с цялото си сърце, с целия си ум, с цялата си душа и с цялото си тяло!»

Преди да напусне Макума, за да се присъедини към другите четирима, той писа:

«Копнеех за искрена, свята любов,
гонен в мрачната нощ на душата,
търсец победа в Христовия зов
да вода слепци в светлината.
И аз я намерих тази любов
и райско щастие клокочи в мен
с Христа съм винаги навсякъде...»

.....

Барбара разказваше: «Той не можа да намери дума и рима за последния стих и ми каза: «Барб ще завърши стихотворението, когато се върнем у дома».

ТЪРСЕНЕ НА МЯСТО ЗА ЛАГЕР

Въпреки, че подготовката за непосредствената среща с ауките отнемаше цялото време на мисионерите, те не прекъсваха своите посещения на «крайната станция», както на шега бяха нарекли селото на ауките.

В своя дневник на трети декември Нейт съобщава за деветото им посещение: «Напуснахме Арайуно в 3,45 часа сутринта. Времето е хубаво. Носихме с нас нашите фотопортрети, които Ед беше увеличил в естествена големина, за да могат «съседите» да ни познаят, когато ни видят на земята. Бяхме се снимали с украшенията, които те ни бяха подарили. Когато стигнахме къщата, която наричахме № 4, забелязахме, че около нея са изсечени няколко дървета. Миналия път там хвърлихме подарък, за да им покажем нашето желание да ги отсекаат. Между отделните къщи останаха само по няколко дървета. Хората ни правеха подготовка за по-лесното спускане на подаръци. И този път хвърлихме една секира между дърветата, за да отсекаат и тях. Около къща № 3 стояха 5-6 души. Спуснахме се ниско и едва не изпопадахме от самолета от изненада. На покрива на къщата забелязахме модел на нашия самолет. Може би искаха да имитират модела от къщата на Ед? Във всеки случай това беше израз на добра воля и приветливост, каквато никога не бяхме очаквали от тях, дори и в мечтите си.

След малко летяхме над една нова поляна, но там нямаше никой. Отново спуснахме с въжето една тенджера от алуминий. Въжето се върна с подарък. Този път

летяхме към дома по-бавно, за да не загубим подаръка. И този път той се състоеше от украшения от пера и една малка памучна препаска».

През тази нощ Ед писа в своя дневник: «Време е вече да се приближим до ауките по сухо!» Той писа и на Джим: «Размишлявайки върху нашето начинание, убеждавам се, че ще бъде необходимо да се спуснем близо до тях и да чакаме няколко дни. Ако те не се покажат, ние ще отидем при тях. Ако се приеме моя план, той би се осъществил по следния начин: 1. На главите си ще носим украшения от пера, 2. В ръцете малък макет на самолета, като този върху моята къща, 3. Ще носим същите подаръци каквито им спускаме сега, 4. Ще викаме: «Бити мити пунимупа, Аз ви обичам», или други изрази, които са им познати вече от високоговорителя на самолета. Необходимо е да бъдем решителни и смели за да успеем».

10 декември. Дневникът на Нейт продължава: «Индианците от станцията на Ед ни разказаха, че вървели по долината на река Курари и ни видели да прелитаме над тях. Когато чули бръмченето те си хвърлили дрехите и грабнали тоягите като копия, за да помислим, че са ауки. Може би са очаквали да им спуснем подарък».

В този неделен ден след едно съвещание с членовете на експедицията решихме 2 януари да бъде денят на нашето тръгване. Мислихме да отидем до местото за лагер с група индианци, които да ни помагат при изграждането на къщата. По-късно те щяха да се върнат и ние сами ще дочакаме «съседите». Със самолета ще летим над селото на ауките, за да ги викнем за посещение. Знаехме вече как се казва на техния език: «Ела в моята къща на река Курари!» Убедени сме, че ще дойдат.

Решихме, че ще бъде нужно, колкото и неприятно да ни беше, да носим оръжие скрито в джоба. Знаехме, че погрешната му употреба би провалила всичко. Ще го употребим само в краен случай за сплашване при самоотбрана.

Тази сутрин взехме със себе си секири, джобни ножчета и други дреболии. Взехме също и три пакета гипс, оцветен в три различни цвята. С него щяхме да маркираме и измерим мястото за бъдещия лагер, които ние предварително нарекохме «Брегът на палмите». Бяхме направили експеримент и знаехме, че ако летим с бързина 30 километра в час и сипваме прах на всеки седем секунди, ще получим дължина от 190 до 210 ярда, около 200 м.

Започнахме да търсим удобно място. Река Курари по тези места прави множество завои и трудно може да се намери достатъчно дълго и равно място по нейните брегове. Намерихме едно място, което ни се стори удобно и дължината му отговаряше на нашите условия. Но, за съжаление то притежаваше друго неудобство - беше много ветровито, а това щеше да създаде трудности на самолета.

На около половин километър нагоре по реката намерихме друго място. То е по-удобно и изглежда ще стане нашия «Бряг на палмите». Установихме, че тук може да дойде и цялата група, за да изградим набързо дървена къщичка с покрив от алуминий. Това означаваше, че индианци няма да ни бъдат необходими. Ето и основните точки на нашия план:

1. Един петък, сутринта, ако е Божията воля, ще летим продължително време над цялата околност, за да се уверим, че в близост няма ауки.
2. На брега ще слязат Джим и Рой.
3. При следващия полет ще се спусне Ед с алуминиевия покрив.
4. Последен ще дойде Пит с останалите неща.

Джим и Рой още с пристигането си ще започнат да сечат дървета и ще изградят къщата. Когато дойдат и другите ще се започне разширяването на поляната. През цялото време всеки ще носи оръжие, скрито в джоба, за да се даде знак в случай на опасност. Веднага след като къщата бъде завършена, тя ще бъде снабдена с вода, храна и т. н. През нощта ще има назначен пост пред вратата. След като бъде установена радио

връзка с Шел Мера самолетът ще може да се върне. През следващия ден с нисък полет по посока на лагера Нейт ще кани «съседите». Модел на самолета непременно трябва да бъде поставен над къщата.

А сега да се върнем при реката. Установихме, че разстоянието от Курари до селото на ауките е около 3-4 километра. Когато стигнахме над къщите видяхме, че навсякъде ни очакват. До къща № 4 дърветата бяха отсечени. В близост беше натрупана пръст и върху нея стоеше младеж, който ни предлагаше нещо, вероятно за замяна. Хвърлихме им няколко снимки с членовете на групата, на които в горния десен ъгъл беше изобразен знака на операцията - малък жълт самолет. Летяхме толкова ниско, че младежът се наведе, за да не го докоснем. И този път ауките отговориха със свои подаръци. Докато те долу разглеждаха нашите снимки, ние изтеглихме нагоре въжето. Какво не бихме дали да видим какво правеха те сега!

У дома побързахме да разгледаме подаръка. Той беше сложен в покрита кошница, в която нещо се мърдаше. Тъй като миналия път ние им спуснахме живо пиле, помислих, че може би ни пращат също някаква птица. Но докато отвързвах кошницата ми мина една мисъл: ами ако е отровна змия? Но, страховете бяха напразни. В кошницата имаше един красив папагал. Беше вързан добре и за път му бяха сложили два банана.

Обядвах у Ед и Мери-Лу. Разказах им за възможностите да се спуснем, след като намерим удобно място. Благодарихме на Бога за тази нова възможност. Отново установихме, че Той чудно се грижи за нас. Вярвам, че скоро ще можем да занесем на тези приятели вестта за Божиата милост!»

АУКИ НА ПЪТЯ

В петък преди обяд Нейт продължава своите бележки: «Тази сутрин, когато се обличах, чух как Мери прие по радиото някаква вест от Арайуно. Обадила се Мери-Лу и съобщила, че в близост до къщата им има ауки.

През главата ми минаха две мисли. Първо: ето възможност да влезем във връзка с тях и второ: съществува опасност нашите индианци да объркат целия план.

Докато Мери препредаваше известието на Ед, който в момента се намираще в Пуйпунги, аз изкарах самолета от хангара. Първата ми задача беше да взема Ед. От Пуйпунги, заедно с него, се върнахме в Шел-Мера, където с помощта на Мери натоварихме самолета с припаси и някои други вещи за Мери-Лу. Времето беше облачно. Трябваше много да кръжим и всяка минута ни се струваше час. Навярно ауките са дошли да разгледат самолета и като не са го намерили са си отишли. Искахме по всякакъв начин да им покажем, че са добре дошли при нас. Започна да пръска дъжд. Когато вървахме по пистата си помислихме: дали сега не ни наблюдават. Ед носеше с две ръце багажа, а аз държах едната в джоба, където беше скрит малък револвер. Отново изпитахме колко много се нуждаем от Божието водителство. Когато се приближихме до къщата, чухме от вътре да пеят духовни песни. Ед ми обясни, че Мери-Лу разучава с индианците Квикуа песни за Рождество Христово.

Ед влезе в училището, даде на децата домашна работа и ги изпрати по домовете. Никое от тях, обаче, не искаше да си отиде. След много молби и убеждаване, най-после останахме сами. Влязохме в трапезарията и Ед каза: «Е, Мери-Лу, разказвай сега какво точно е станало!» И тя разказа: «В 5,40 ч. сутринта, Ферми индианецът, който ми помага, когато Ед отсъства, станал и отишъл да обиколи къщата. Когато стигнал до мястото гдето е поставен макета на самолета забелязал на пътя гол човек с копие в ръце. Косата му била прибрана на темето. Когато видял, че е открит човекът избягал в

гората. Десет секунди вече Ферми чукаше на моя прозорец. Пушката му не била заредена и искаше от мен патрони. Естествено, аз не му дадох нищо. Ферми беше убеден, че аз съм полудяла. Беше много уплашен. Първото нещо, което направих беше да му взема празната пушка и тогава (въпреки, че Мери-Лу беше бременна в седмия месец) грабнах една кама приготвена за подарък и се затичах по пътя викайки: «Бити мити пуниу-па... аз ви обичам... аз ви обичам!» Чувах как Ферми след мен викаше на езика Квикуа: «Ти си луда... ти си луда... те ще те убият!» Докато бях на пътя при мен изтича Кармела, момичето, което ми помага у дома. Станахме трима. Малко по-късно намерихме пресни следи от човешки крак успоредно с малката рекичка край пътя. Те водеха покрай къщата. До пътя видяхме изгазена трева в направление на джунглата. Поставих камата върху следите, извиках още веднъж познатите думи и се върнах в къщи. След половин час с местния лекар отново бяхме на мястото. Тъй като не видяхме никакви нови следи прибрах камата и се върнах. Кармела казва, че ако със своите собствени очи не беше видяла следата, би повярвала, че Ферми е видял призрак, а не аука. Когато помолих Ферми да остане през нощта той ми каза: «Ще остана само ако до себе си имам заредена пушка. Без нея всички ще бъдем убити».

Двамата с Ед сложихме на главите си украшенията от пера, взехме в ръце подаръци и тръгнахме през гората, като викахме научените думи. Вярвам, че сме изглеждали като истински диваци. За съжаление нищо не можахме да открием. След пладне продължихме търсенето, а след това помислихме, че най-удобното време за среща е вечерята. След обяд направихме първата проба на пистата на «Брега на палмите». Малко трудно излетяхме от там, но общо взето всичко беше добре. Установихме, че в селото има малко хора и това потвърждаваше факта, че посещениято в Арайуно е било действително. Спуснахме нашия последен подарък. Долу отново вързаха нещо на въжето. В една обемиста покрита кошница намерихме голяма черна птица. Може би тяхна кокошка? Още не сме решили какво ще правим с нея. В кошницата още намерихме коноп за тъкане. Нощта настъпи в Арайуно...»

ЗАЩО МИСИОНЕРИТЕ ЗАПОЧНАХА ОПЕРАЦИЯ «АУКА»

Времето бързо минаваше. Мисионерите и техните жени прекараха дълги часове в разговори върху плана, за изпълнението на който те бяха мечтали месеци и години. Олив Флеминг си спомня за това, как в дневника на Пит тя е чела за готовността му да даде живота си за спасението на ауките. На Елизабет и Джим също беше пределно ясно, какво можеше да значи това заминаване. Джим често казваше: «Добре, ако това е Божия път, готов съм да умра за спасението на ауките!» Мери-Лу разказва, че всеки за себе си трябвало да реши въпроса. Никой не беше насилван да даде съгласието си. Оставаха още две седмици до започване на операцията. На 23 декември семейството на Елиот и Флеминг отлетяха за Арайуно, за да прекарат там коледните празници. Нейт и Джим отново прелетяха над територията на ауките. «На възвишението до главната къща стоеше човек облечен с дрехи» - пише Джим. «А останалите, можах да преброя 13, бяха голи. С една мрежа им спуснахме бяло одеяло, електрическо фенерче, панталони и други дреболии. Какво не бихме дали, за да видим как се мъчат да се оправят с фенерчето. Подаръка, който ни върнаха беше по-тежък от всички получавани до сега. Бяха ни сложили готвена риба, фъстъци, убити гургулици, един жив папагал, който беше малко нервозен, два банана, къс сварено месо и т.н.

Всички бяхме въодушевени. Джим и Ед изядоха месото, а останалите си хапнаха от фъстъците. След това, въпреки, че не искахме да обиждаме нашите приятели, ядохме от менюто, което Мери-Лу беше приготвила.

Рой и Барбара са още в своята станция в южната джунгла. Жените на мисионерите знаеха много добре какво може да се случи при тази нова работа. Никоя от тях не каза дума. Младежите решиха да се въоръжат с по един малък пистолет, който да употребят само в краен случай с цел да сплашат евентуалните нападатели.

Рой изготви плана на операцията. Джим беше определен да започне изграждането на къщата. След завършването на строежа в нея непрекъснато трябваше да гори петромаксва лампа, с цел да се осветлява и околността. Ед беше задължен да събира дреболии за смяна с aukите. Рой ще бъде «първа помощ». Нейт запазваше за себе си транспорта и радиовръзката. Джим ще се грижи за оръжието и мунициите. Пит ще помага на Нейт в полетите до Арайуно и обратно, както и при тези до селото на aukите. Той ще кани по високоговорителя на самолета индианците на посещение в лагера на мисионерите. Рой начерта на всеки един от участниците карта със знака на операцията.

Думите и изреченията, които Ед и Елизабет събраха и подреждаха, трябваше да бъдат заучени от всеки един от участниците. Мястото на Мери ще бъде при радиоприемника, когато самолетът е на път тя трябва да поддържа връзка с хората на брега в определени часове. Барбара щеше да дойде в Арайуно, за да помага на Мери-Лу при приготвянето на храната, която Нейт ежедневно щеше да пренася до «Брега на палмите».

Идването на aukите в Арайуно, факта, че местните индианци знаеха вече твърде много, успешните полети с хвърляне на подаръци, както и самите метеорологични условия доведоха до решението: Сега или никога!

След един месец започваше дъждовния период, водите на реката ще залезят «Брега на палмите» и ще направят кацането на самолета невъзможно. Най-удобното време за установяване на територията на aukите беше началото на януари. И така денят на тръгването беше определен - 3 януари 1956 година.

«На Рождество в Арайуно се чувствавахме като у дома» - казва Нейт. «Заслугата за това се падаше на Мери-Лу, която беше направила дори и коледна елха, не особено голяма, но все пак истинска украсена елха. Беше чудесно!»

Една вечер жените на мисионерите се бяха събрали и говориха върху възможността да станат вдовици. Елизабет писа за тези часове: «Какво ще стане тогава? Бог даде отговор. Той изпълни сърцето ни с дивен мир и упование. Каквото и да се случи Божието Слово ще ни държи. През този час изпитвахме силното Божие водителство. Всяка една от нас знаеше, че никога няма да стигне до съмнение по въпроса: кое стои на първо място? Бог и Неговото дело заемаха твърдо това първо място в нашия живот. По такъв начин би отговорил и всеки ученик на Христа. Все пак това беше време на душевно изпитание, време на равносметка. Дали това, което привличаше нашите мъже беше желание за авантюри? Не! Техните писма и дневници дават ясна представа, че чувствата им и мислите им далече се различават от тези на хора, които отиват например на лов за лъвове или пък се изкачват, за да покорят върха на някой планински масив. Те тръгнаха, защото ги принуждаваше нещо друго. Всеки от тях беше сключил договор с Бога, признавайки, че е Негов, най-напред по пътя на рождението и второ чрез спасението в смъртта на Неговия Син - Исус Христос. Те желяеха във всичко да следват своя Спасител, т. е. да бъдат послушни във всичко. А Той даваше на всички сили за послушание.

Дойде часът на решението. Божията заповед гласеше: «Идете и проповядвайте Евангелието на всяка плът!»

В неделя след обяд Нейт седна зад пишещата машина и написа нещо за своето решение. Това, което написа той представляваше основата на мислите и на чувствата на всички. «Когато мисля за бъдещето и търся Божията воля, аз не се боя за нашия живот.

Ние дълбоко в нас чувстваме викът на хилядите, които се нуждаят от нашата помощ. Бог ни изпраща, за да може да се изпълни частица от пророческите думи, които казват, че хора от всяко племе ще застанат пред Бога в онзи славен ден. През последните дни силно и реално усещаме, че Бог ни зове да отворим вратата на Евангелието пред ауките.

Винаги когато се радваме на тази стара, възвишена рождествена светлина, ние си спомняме за милионите, които пропадат в мрака на суеверието, само защото не познават Бога. Ние трябва да леем сълзи на покаяние за онези, които сме пропуснали да изведем от тъмнината. До ясната картина на Витлеем ние виждаме и мъчителната картина на Голгота. Дано Бог ни подари ново откровение за Неговата воля по отношение на загубените и нашата отговорност за тях. Колко бихме били щастливи да стигнем до тези примитивни хора, които живеят в непрекъснат страх от духове и жреци, които мислят, че всички хора на света са убийци, както са те самите!

О, Господи, дай на моето сърце да познае Твоята свята воля и радост, за да мога да вървя по пътя, които тя ни сочи! Амин.»

НЕ СМЕ САМИ!

1 януари 1956 година. Докато Ед и неговото семейство, Пит и Олив, Джим и Елизабет бяха в Шандия, Рой и Барбара останаха сами в Арайуно с цел да установят веднага контакт със «съседите», ако последните подновят посещението си. Нейт в това време, извършваше последните приготовления за своята отговорна задача по транспортирането на мисионерите и техния багаж до «Брега на палмите».

2 януари. Понеделникът осъмна ведър и удобен за полет. Пит окончателно реши да замине. Той прехвърли своята съпруга Олив в Арайуно. Беше запланувано Джим да потегли във вторник, но днес още рано сутринта Нейт му се обади по радиото: «Джим, мисля, че ще бъде добре да потеглим още днес. Трябва да използваме хубавото време». Джим започна да приготвява своите неща за път. В голямата си чанта той сложи всичко, което щеше да му бъде необходимо за срещата с ауките: устна хармоника, батерия, малък диапроектор със снимки, игра «йо-йо» и преди всички скъпоценния бележник с изречения на езика Аука. Докато Елизабет му помагаше, нейната мисъл работеше: «Дали не е това последния път, при който му помагам? Дали това не е последната закуска, която правим заедно?»

Когато малкият самолет се показа и започна да кръжи над летището, готвейки се да се спусне, Джим взе своя багаж, както и детайлите за сглобяемата къща и придружен от Елизабет тръгна през равнината към пистата. Той не се обърна назад, целуна жена си, качи се на самолета и отлетя.

Петимата тази нощ отново до най-големи подробности уговориха отново, което трябваше да направят след спускането на «Брега на палмите».

Късно вечерта си легнаха, но сънят бягаше от очите на Нейт. Та нали върху неговите плещи лежеше най-голяма отговорност. Неговият дневник ни разказва за тази нощ: «Не можах да заспя. Непрекъснато гледах часовника си 12.30... 1... 2... Молих се, повтарях наизуст стиховете които знаех и т. н. Мислех си дали добре съм уредил всичко. Изведнъж някакъв шепот в къщата ме събуди. Часовникът показваше 5.45. Значи, все пак съм заспал!»

3 януари. Настъпи чудесно, слънчево утро. Нейт по-късно, по някакъв начин е успял да отбележи впечатленията си от този ден, първия ден на операцията «Аука». «Рой и аз веднага се отправихме към самолета. Другите носеха строителни материали от алуминий. Натоварихме. След това спокойно закусихме и имахме молитвен час».

След общата молитва мисионерите запяха своята любима песен «Скрити сме в Тебе». На последния куплет гласовете станаха по-силни.

«Ние сме скрити в Тебе, наш щит и закрила
Борбата е Твоя, славата ще бъде също Твоя
Когато минем през бисерната врата на славата
Почивка ни очаква при Исуса Христа».

Дневникът на Нейт продължава: «Денят беше чудесен. Всички бяхме радостни. Моят приятел, пилотът Джони беше също в Арайуно.

Ед и аз тръгнахме само две минути по-късно от определеното време. Констатирахме, че речната долина на Курари е все още в мъгла. Слънцето, обаче нагря земята и мъглата скоро изчезна. Приземихме се. Пясъкът беше мек, но все пак кацнахме благополучно. Изскочихме радостно от самолета. Разтоварихме и аз се приготвих отново за полет. Тревожеше ме мисълта, че Ед трябваше да остане сам на брега. Излитането беше много по-трудно. Едва не заседнах на пясъка. Все пак с помощта на Ед успях да се оправя. В Арайуно всички бяха щастливи. При втория полет закарах голямо количество хранителни продукти. За всеки случай Джони остана в Арайуно. С мен дойдоха Джим и Рой. И тримата бяхме радостни. В това време слънцето беше вече изсушило пясъка на «Брега на палмите» и приземяването сега се осъществява по-лесно.

Трети полет. Пренесох строителни материали и радиостанцията. Струва ми се, че закъснях с десетина минути».

Тримата приятели намериха подходящо дърво, в чиято сянка започнаха да изграждат своята къща. При следващите полети бяха доставени лични вещи, голямо радио, храна и алуминиеви плоскости за покрив на къщата. Строежът напредваше. Високо над пода заковаха дъските, които щяха да им служат за легла.

«След петия полет прелетях над крайната станция и виках на езика Аука: «Елате утре на река Курари!» Върнах се на брега и уведомих Джим, Ед и Рой, че вече съм поканил ауките. След това се върнах в Арайуно, където останах да пренощувам».

4 януари. Джим писа писмо на Елизабет: «Спахме добре. В 2 часа сутринта закусихме със сандвичи и кафе. През нощта не поставихме постове. Усещахме се сигурни в нашите легла над 15 стъпки от земята. Брегът е удобен за спускане, но е малко мек за излитане. Тук вършим три неща: чакаме слънцето да изсуши пясъка и отлитаме на посещение до «крайната станция», правим излети. Видяхме вече пума (американски лъв). Намираме следите му и чуваме ревът му през нощта. Джунглата е чудесна. Спахме завити само с противокомарната мрежа. Изпълнени сме с надежда. До сега няма и следа от «съседите». Може би ще се видим днес. Сега отиваме по реката. В себе си носим пистолети, подаръци, списания, а в сърцата си – молитва за успех. Това за сега е всичко».

Ед писа на Мери-Лу:

«Мила моя! Часът е един след пладне. Преди малко завършихме обяда си. Нейт отлетя, за да покани отново «съседите». Чакаме ги. Имаме хубава и обилна храна. Най-много ни мъчат комарите. Нужни ми са следните неща:

1. Две кушетки, 2. Газ, 3. Индиански мрежи, 4. Празни каси за захар, 5. Медицински спирт за «първа помощ», 6. Слънчевите ми очила, 7. ДДТ, 8. Повече мляко и лимонада, 9. Остатъци от месо за стръв, 10. Ако намериш - тропически шлем. Много те обичам! Поздрави децата! Ед

Благодаря за всичко!»

В сряда сутринта Ед и Пит прелетяха над «крайната станция». Забелязаха, че мъжете са по-малко. Навярно са тръгнали към «Брега на палмите»! Когато се завърнаха в лагера, те видяха как Рой и Джим с подаръци в ръце викат познатите поздравителни

думи по посока на гората. Всички чакаха близката среща. Нейт влезе във връзка с Мери в Шел Мера. След това двамата с Рой построиха малка къщичка на плажа и тогава отидоха да се къпят.

Следобедът премина и когато слънцето залезе зад високите дървета Нейт се издигна със своя малък жълт самолет по посока на Арайуно, за да прекара нощта при Пит. Тази вечер Нейт писа в своя дневник: «Слава да бъде на Бога за Неговото чудно благословение, за това че преживяхме вчерашния и днешния ден! Благодаря ти, Боже, за добрия състав на групата. Господи, не допускай нито един от нас да забрави да те хвали!»

В четвъртък, 5 януари, Нейт продължава бележките си, този път с химикал. (На «Брега на палмите» няма пишеща машина):

«В лагера е тихо. Въпреки това спокойствие чувстваме, че сме наблюдавани. На път за «Брега на палмите» прелетях отново над «крайната станция». До една къща забелязах две жени и няколко деца. Другата къща, на която беше поставен модела на самолета беше разрушена. Вероятно всички жени и деца са се преселили в голямата къща. Там забелязах още няколко жени и деца и един старец.

Когато летяхме към брега, забелязахме под нашия лагер едно малко пространство чиста плажна ивица. Бях се приготвил за спускане, когато забелязах на пясъка следа от човешки крак. Върнахме се отново. Нямахме съмнение, това беше отпечатък на човешки крак.

В лагера всички се развълнуваха от нашето откритие. През нощта всички спаха добре. Към 9 часа вечерта започна да духа силен вятър. Шумът разбуди младите мисионери, но скоро и тримата отново заспаха. Фенерът горя през цялата нощ. В 5 ч. сутринта с електрическо фенерче осветиха мястото, на което предишния ден бяха сложили една кама. Сега нея я нямаше вече там. През следващите 15 минути джунглата се огласяше от викове на езика аука. По-късно отново провериха мястото с подаръка. Камата беше там. Един голям лист беше паднал върху нея...

Когато ние с Пит пристигнахме на брега, Джим беше вече до реката, почти в «униформа» като ауките. След банята сутринта той прекарваше голяма част от своето време в подготовка на «проповеди» на езика Аука.

«Брегът на палмите» е рай за разните насекоми. Инсекти от най-различна големина изпълват въздуха. Пазим се от тях с по-мощта на дим от огъня. Преди малко Джим хвана една риба. Сега я пече. Рой и Ед отидоха на пистата, за да отсекаат още няколко дървета. Сега излитането ще бъде много по-леко. Пит сготви обяда. Преди малко отиде в къщата за сол. Обядът е наистина отличен. След малко ще насядаме да се храним около огъня като истински индианци.

Откакто ние с Пит разказахме за нашето откритие, непрекъснато сме обект на приятелски закачки. Въпреки това Джим и Рой отидоха да претърсят целия бряг. Споразумяхме се така. В случай че не намерят следи в срок от един час, ние да ги потърсим по въздуха. Но, те се върнаха след пет минути. Намерили следи от възрастен човек и две деца, едното на около 12 години, а другото - съвсем малко. Но следите били стари, може би от преди две седмици.

След обяд отидохме да се къпем, а след това Джим ни чете нещо от едно списание.

Излетях отново към 3 часа и се издигнах високо, за да мога да виждам едновременно селото на ауките и нашия лагер. След като направих няколко кръга над селото започнах бавно да летя в посока «Брега на палмите», за да могат ауките по шума на мотор да установят къде се намираме.

Чакахме до 4.30 ч. но никой не дойде. Ауките още не са ни намерили но ще ни намерят. В това сме сигурни. В 4.45 ч. излетяхме с Пит към крайната станция.

Закръжихме над голямата къща и викахме: «Курари апа» - река Курари. На възвишението до къщата стоеше един човек и с двете си ръце ни сочеше към нашия лагер. Бързо се върнахме при Джим, Рой и Ед и по високоговорителя им извикахме новината. Те дадоха знак, че са ни разбрали и ние отлетяхме към дома.

Въпреки, че изпитвахме само приятелски чувства към нашите «съседи» ние се стараехме да не бъдем непредпазливи. Не е малко нещо да се прекара мост между двадесетия и каменния век. Нека Бог ни помага и пази! Вече всички спят. О, дано скоро видим нашите приятели!» Нейт.

УСПЕХ В ПЕТЪК

В петък сутринта към 11 часа Нейт и Пит стояха около малкото огнище на пясъка. Ед се намираше на горния край на плажа, Рой - в средата, а Джим - в долния край. Мисионерите периодически викаха познатите им изрази на езика аука. В 11.15 ч. сърцата на всички трепнаха от радост. От другата страна на реката се обади ясен мъжки глас. И ето, дългоочаквания момент настъпи. На другия бряг се появиха ауки - един младеж и две жени. Едната от жените беше на около 30 години, а другата - около 16. Те бяха почти голи. Носеха само една препаска около кръста, която покриваше част от бедрата. Ушите им бяха пробити и от дупките стърчаха големи дървени украшения. В първия момент след появяването им мисионерите останаха като втрещени, но бързо се окопитиха и започнаха да викат: «Пуйнани!» - «Добре дошли!»

Младежът отговори. Говореше нещо бързо и от време на време сочеше девойката. Думите му бяха неразбрани, но жестовете говореха ясно. «Той ни предлага момичето като средство за размяна или като подарък» - обясни Пит.

Джим тръгна срещу тях. Индианците започнаха да се отдръпват, но когато той им протегна ръка, те доверчиво пресякоха реката и дойдоха при нас.

С много смях, много «пуйнани» и много справки с бележниците петимата можаха да кажат на своите посетители «Добре дошли» и да ги уверят в приятелските си чувства. Ауките разговаряха по-между си, явно изненадани от факта, че мисионерите не могат да ги разбират.

Рой им донесе няколко малки ножа и те ги приеха с голяма радост. Нейт им подари модел на самолета, но изведнъж се сети, че носи оръжие и побърза да го остави в къщата. След това младежите донесоха фотоапаратите и започнаха снимане от всички страни. Жените с интерес разглеждаха някакво илюстрировано списание.

Мисионерите нарекоха младежа Джордж, а девойката - Далила. По време на комичния разговор Далила показа самолета и започна да имитира с ръце неговия полет.

Ето няколко реда от дневника на Пит, който описа тази среща по следния начин: «Девойката изглеждаше замислена, а младежът самоуверен, без страх. Той дори не се плашеше от фотоапаратите. Не след дълго той започна да проявява интерес към самолета. От жестовете му разбрахме, че желае да лети над своето село, с цел да се покаже на своите другари. Дадохме му един панталон (горе е студено) и той се вмъкна в самолета, като при това не проявяваше никакъв страх или тревога. Показваше ни как ще вика и повтаряше жестовете си много пъти. Нейт запали мотора. Джордж през цялото време непрекъснато викаше. Поехме в посока към «Крайната станция». Какво ли чувствуваше сега този примитивен човек когато гледаше надолу, към короните на дърветата, към безкрайното зелено море под нас, към познатата поляна и хората от селото му?! Така или иначе, беше ясно едно: Джордж се намираше извън себе си от радост. Беше се навел през борда на самолета, махаше с ръце и крещеше на своите сънародници».

Нейт описва този случай. «Когато хората видяха Джордж в самолета започнаха радостно да махат и да викат нещо».

Когато самолетът се върна Джордж пляскаше с ръце и изразяваше с мимики голямото си задоволство. Петимата мисионери бяха щастливи. Те още на самото място вдигнаха главите си нагоре, за да благодарят на своя Бог. С това те искаха да покажат на своите гости, че Господ е на небето.

Мисионерите предлагаха на гостите си лимонада и сандвичи, които последните консумираха, по всяка вероятност, за първи път в живота си. След закуска те им обясниха, че желаят да посетят тяхното село. Забелязаха, че Джордж не прояви никакъв ентузиазъм на това предложение.

Един от мисионерите попита : «Защо Джордж остава мълчалив, когато говорим за посещение в селото? Може би няма специални пълномощия от своя главатар и не му е удобно сам да отправи покана».

Нейт записа в дневника си: «В 4 и 15 решихме отново да летим. Джордж иска да дойде с нас. Ние му казахме: «Не!», а той си носи багажа в самолета, като че ли чува да му казваме «да». Влязохме във връзка с Мери. От другата станция на радиовълната - голяма радост.

Когато се върнахме в лагера решихме да посетим селото само в случай, че ни покани делегация от около 6 души. Тогава ние ще настояим да се построи аеродрум. Другарите ми се трудеха да обяснят на Джордж как трябва да се направи това. Най-напред той разбра думата «дърво». За да демонстрират нагледно своята идея те забиха в пясъка колове, които играеха ролята на дървета. С модел в ръце му показваха как се приземява самолетът. При тези опити, обаче моделът винаги се обръщаше. След това моите другари показаха с ръце своето желание да се махнат дърветата. Експериментът беше повторен отново с тази разлика, че сега всички «дървета» бяха «изсечени», а пясъка - добре изравнен. Този път моделът се спусна благополучно и Мисионерите показаха голяма радост.

Когато денят започна да преваля Далила прояви признаци на безпокойство. По едно време тя скочи и тръгна след Джим Елиот, който се беше запътил за къщичката, но се спря и се завърна замислена при групата».

Нейт и Пит започнаха да се стягат за връщане в Арайуно. Джордж изглежда разбра, че не ще може този път да ни придружи. Преди да излетят те грижливо прибраха бележниците и филмите си, за да ги занесат на сигурно място. Ако се случеше нещо непредвидено, тези скъпоценни материали не биваше да бъдат загубени.

Когато Мисионерите разбраха, че ауките желаят да прекарат нощта на брега, те им предложиха цялото си гостоприемство. Показаха им огъня, съдовете за готвене и всичко останало. Далила, обаче, не беше спокойна. Тя се разхождаше нагоре-надолу по пясъка. Джордж я повика но тя не се обади и все повече се приближаваше към гората. Тогава той стана и тръгна след нея. В това време старата жена седеше до огъня и «разговаряше» с Рой. Така тя прекара по-голямата част от нощта. Когато Джим на другата сутрин дойде да запали огъня, жената си беше вече отишла. Това е станало сигурно призори, защото в огъня имаше още много жар.

Събота, 7 януари. Мисионерите очакваха пълни с надежда поканата от селото на ауките. Но... никой не дойде. Около обяд Джим погледна часовника си и каза: «Добре, момчета, давам им още 5 минути. Ако не дойдат през това време, аз отивам при тях». Нейт и Пит прелетяха над селото. Изненадаха се от признаци на страх. Когато се спуснаха по-ниско, жените и децата побягнаха и се изпокриха по къщите. При втория кръг се появи Джордж с още няколко индианци. Един старец показваше с ръка в посока към «Брега на палмите». При третия кръг страхът беше изчезнал. «Джордж и още един младеж ни се смееха - пише Нейт. Може би и другият иска да лети».

След обяд Ед написа на Мери-Лу следното писмо: «Мила, Сега е 4.30 ч. Още няма никакъв знак от нашите посетители. Ние сме убедени, че ако тази вечер не се обадят, то утре непременно ще сторят това. Отново ти благодаря за одеялото и храната. Добре сме! Струва ни се, че ще бъде необходимо да строим писта, но изчакваме срещата. Ще сторим това с Божието водителство, когато ауките проявят готовност. Пит ще дойде сутринта да ни помогне. Кажи на децата, че ги обичам и скоро ще си дойда! Всичко най-хубаво!

Ед».

През цялата нощ Нейт си мислеше за това, дали бяха направили всичко за задържането на ауките в петък.

Когато в неделя сутринта Пит се сбогува с жените и седна до Нейт в самолета, той извика: «Довиждане. Молете се! Вярвам, че днес ще настъпи решителния час!» На «Брега на палмите» приятелите закусиха с прясна риба, донесена рано сутринта от дома. След закуска те решиха да проверят какво правят «съседите». Този път Нейт тръгна сам. Кръжейки над селото той забеляза долу само жени и деца. Навярно мъжете бяха на път за река Курари. На връщане той действително забеляза група индианци, която се движеше към «Брега на палмите». Първата дума, която Нейт каза, след като кацна беше: «Идат!» Веднага след това той влезе във връзка с Мери в Шел Мера и накратко обясни обстановката.

Нейт завърши с думите: «Изглежда делегацията ще пристигне тук по време на следобедното богослужение. Молете се за нас!

Пристигат!

Ще се обадя отново в 16.30 ч.!»

ТИШИНА

В 16.30 ч. Мери Сейнт в Шел Мера включи радио? приемника. Ето сега настъпва моментът, в който ще чуе отдавна очакваната новина! Дали ауките не са поканили петимата приятели да посетят селото? Какво ли ще ѝ съобщи сега Нейт?

Тя отново погледна часовника си. Да, точно 16.30. Но от «Брега на палмите» - никакъв глас. Олив и Мери седнаха съвсем близо до радиото. Дали нямаше някаква грешка!? Не, всичко беше в ред. Може би часовникът на Нейт да е останал малко назад!

В Арайуно Мери-Лу и Барбара също отвориха своят радиоприемник. Тишина! Те почакаха няколко минути и след това извикаха Шел Мера.

«Арайуно вика Шел Мера. Не сте ли чули нищо от «Брега на палмите?» Стоп.

Тук Шел Мера. Не, още нищо! Ще ви се обадим».

Никакъв шум не нарушаваше тишината. Дали мисионерите са толкова ангажирани със своите посетители, че са забравили уговореното повикване? Пет минути... десет минути... Не, напълно е невъзможно и петимата да забравят. Това се случваше за първи път откакто Нейт беше пилот в джунглите. Може би неговият предавател не е в ред? Това се случва понякога. Жените се хващаха и за най-малката надежда. Не искаха да помислят, че на брега нещо не е в ред. Тяхното положение беше особено тежко, защото почти никой от другите мисионери приятели не беше запознат с операция «Аука». В Арайуно Барбара и малката Бет се приготвяваха да срещат гост. Беше уговорено, че Рой ще си дойде тази вечер у дома. На неговото място в къщичката на брега ще спи Пит. Навярно скоро над короните на дърветата ще се появи малкия жълт самолет. Те се разхождаха нагоре-надолу и чакаха.

Привечер, след като слънцето залезе зад хоризонта един от лекарите мисионери влезе в стаята с радиостанцията. Апаратът беше настроен на радиовълна, но Мери седеше безмълвна до него с наведена глава.

«Какво се е случило, Мери?» - запита той. -Мери накратко разказа всичко, каквото знаеше за операция «Аука», но помоли лекаря все още да не разказва никому за случилото се. Тя се надяваше да влезе във връзка с «Брегът на палмите».

Нощта не донесе сън и успокоение на жените на мисионерите. В 9 часа сутринта в понеделник, 9 януари, Джони приятелят на Нейт излетя към пясъчния бряг. След неговото завръщане Мери извика по радиото на Елизабет в Шандия: «От вчера на обяд не съм чула нищо за тях. Чакай до апарата! Ще ти предам в 10 часа известия, ако има такива!»

Елизабет разказва: «Знаех напълно ясно, че всичко е пропаднало. Тревогата обхващаше душата и съзнанието ми. Изведнъж в мисълта ми се появи стихът, който получих при пристигането ми в Еквадор: «Когато преминаваш през дълбоки води, аз ще бъда с теб...» Слизях по стълбите на път за училище, за да продължа работата си с децата от станцията и тихо се молих: «Господи, не допускай да ме потопа водата!»

В 9.30 ч. получих известието на Мери. Джони Кинан беше открил на брега останките на разрушения самолет. От мисионерите нямало и следа.

Сега и другите радиостанции бяха запознати с тъжната новина. Скоро по етера се разнесе вестта: «На територията на ауките са изчезнали петима мисионери». По обяд вече всички средства бяха поставени в действие. Те бяха придружавани от молитвите на хиляди хора по света.

Барбара и Мери-Лу бяха прехвърлени от Арайуно в Шел Мера. Те още се надяваха, че някой от петимата е жив и преди да напуснат станцията закачиха на вратата мрежа с храна и лекарства. Ами ако някой от тях се върне ранен или пък всички заедно се доберат до Арайуно след дълго лутане из джунглата...?!

Мери-Лу нямаше мир. Тя реши да се върне и да ги чака. И се върна. Остана в Арайуно още три дни.

В понеделник вечер беше решено да се организира група, която да претърси цялата джунгла. Ръководител на групата щеше да бъде един опитен мисионер, който вече 13 години живееше между индианците в Еквадор. Поканени бяха доброволци. Отзоваха се много мисионери, 13 войници и един лекар.

«Във вторник сутринта - разказва Елизабет - отлетях с Рахел, сестрата на Нейт за Шел Мера. Там вече бяха пристигнали много мисионери. Съобщено беше, че един хеликоптер ще участва в издирването. Вечерта пристигна още един пилот. Той съобщи, че летейки в 6 часа след обяд на територията на ауките забелязал голям огън без дим. Може би това е някакъв сигнал. Нейт винаги носеше полезни неща със себе си. Това известие беше нова капчица надежда и жените на мисионерите можаха през тази нощ да поспят малко.

В сряда Джони и още един пилот летяха над «Брегът на палмите», но не можаха да забележат признаци на живот. Мери, която от неделя не беше напускала радиостанцията, все още чакаше някаква вест. Изведнъж в тишината се разнесе нейния глас: «Бети, Барбара, Олив!»

Жените се втурнаха през глава надолу по стълбите. Мери стоеше пред радиото с наведена глава и затворени очи. След кратко мълчание тя промълви: «Намерили са един труп!»

Малко по-надолу по реката от разбития самолет Джони забелязал мъртво тяло с лице обърнато надолу към водата. Трупът бил облечен с жълти панталони и бяла риза. Барбара знаеше, че това не е Рой. Той носеше винаги сини панталони.

Късно след обяд се чу бръмченето на самолет. Пристигнаха непрекъснато хора, които желяеха да се включат в издирването. Цялата местност се претърсваше систематично по въздуха от няколко самолета.

Мери-Лу, въпреки и в положение, беше забравила за себе си. За всекиго имаше любезна дума, за всекиго готова храна. Трудно беше да се наемат в експедицията туземци. Те живееха твърде близо до ауките и ги познаваха добре. Въпреки това предаността към мисионерите, които бяха работили между тях победи страха и групата, комплектувана и добре екипирана в 10.30 ч. беше готова за път.

След изпращането на експедицията Мери-Лу се обърна към един от мисионерите, който оставаше в Шел Мера с думите: «Всичко е напразно, те са мъртви». Може би мнозина от групата бяха на същото мнение, въпреки това те правеха всичко възможно, за да бъде намерен някъде поне един от мисионерите.

В Шел Мера радиото отново приемаше сигнали. Мери се обади: «Тук Шел Мера».

Джони съобщаваше: «Видях още един труп около 200 метра по-надолу».

Страхотни известия. И отново Бог, който е обещал своята помощ и милост в часове на неволя, беше верен на своето Слово. Нито една от нас не знаеше чий е намереният труп, но едно ние знаехме - «в Кого сме повярвали». Доволно ни беше неговата благодат.

В това време групата беше пристигнала до мястото, където реката Оглан се влива в Курари. Тук бяха изградени палатки и участниците се приготвиха за сън. През цялата нощ над съня на членовете на експедицията бяха часови.

Във вторник сутринта, преди да продължат пътя си мисионерите се предадоха в силната ръка на Бога. Войниците, които бяха с тях, макар и от различни вероизповедания се молиха заедно с тях. След това те тръгнаха нагоре по река Курари. Те вървяха много предпазливо, защото се опасяваха от засади.

В 6 часа Джони събщи, че членовете на експедицията са забелязали по реката две лодки пълни с индианци. Пилотът по радиото предупреди ръководителя на групата, че това не са ауки и по всяка вероятност са приятели. Наистина това бяха индианци от племето Квикуа. Преодолели своя страх, те по своя инициатива бяха тръгнали да търсят своя добър «сеньор Едуард», който с такава любов ги бе учил в мисионерската станция Шандия. Сега вече те се връщаха от «Брегът на палмите». Мисионерите и войниците от групата опечалени слушаха разказа на един повярвал чрез проповедта на Ед индианец. Те бяха открили тялото на своя мисионер на брега на реката. Индианецът показва часовник и една голяма обувка, които без съмнение принадлежаха на Ед. Сега мисионерите знаеха кой е един от загиналите. Оставаше надеждата, че може би поне един от останалите се е спасил.

В голямата къща в Шел Мера децата си играеха както обикновено, нахранени и окъпани. Хора идваха и си отиваха, а Мери прекарваше цялото си време в радиостанцията. Всички се молеха непрестанно. В това време групата си пробиваше път по-навътре в джунглата, а самолетите кръжаха непрекъснато. Джони Кинан летеше най-ниско.

След като се убедиха, че е дошло вече времето, един от самолетите кацна на плажа. Пилотът изскочи от кабината. Това бяха страшни минути! Малко по-късно по радиото той събщи: «Няма нищо!» Самолетите пристигнаха в Шел Мера един след друг. Един от пилотите, майор Нюрнберг, излизайки от самолета си, изглеждаше развълнуван. Той тихо събщи, че не са успели да открият тялото на Ед. Навярно водата го е отнесла.

Нюрнберг прелистваше бележника си и разказваше: «Намерихме телата на четиримата до реката. Мисля, че труповете няма да могат да бъдат разпознати. Може би един от тях е Ед».

Елизабет пише: «Помолихме Нюрнберг да ни каже цялата истина. Отстранихме децата и отидохме в спалнята. Нюрнберг отвори своя бележник и подробно ни разказа за това, което беше видял. «Веднага ни стана ясно» - каза ни той, «че труповете не ще могат да бъдат идентифицирани. Единият от тях беше прекривен, посечен с нож. Само един голям крак се виждаше със сива обувка над повърхността над водата. На трупа намерихме червен колан от тъкан материал. «Ние четирите отправихме погледите си към петата - Олив Флеминг. «Това е Пит» - каза тя тихо.

Когато майорът завърши своя разказ, още не беше ясно дали по реката е намерен трупът на Ед. Едно съмнение... една надежда. Дано поне един от петимата да се е спасил!

Майор Нюрнберг, войник, който се беше срещал много пъти със смъртта, с наведена глава тихо напусна стаята. Неговия разказ бе посрещнат съвършено мълчаливо. Нито една сълза, нито един упрек, а само едно дълбоко и доверчиво предаване в ръцете на Бога.

През този ден Барбара записа в своя дневник следните знаменателни думи: «Днес майорът ни разказа, че до реката са намерили четири трупа. Един от тях е бил облечен със светла риза и сини панталони. Рой единствено носеше такива. Преди два дни Бог ми даде стих, Псалм 48:14 «Защото тоя Бог е наш Бог до вечни векове; Той ще ни ръководи дори до смърт».

Когато се намерих лице срещу лице с факта, че Рой е мъртъв, моето сърце се изпълни с хвала. Щом като Рой е умрял, това значи, че наистина е било необходимо да отиде У ДОМА. Помогни ми, Господи, да бъда от сега и майка и баща, да зная да имам мъдрост... Снощи чух как малката Бет се молеше за «тати на небето». След това тя ме попита дали татко няма да дойде малко при нея, дали може да му напише писмо. Казах ѝ: «Татко не може да дойде. Той е при Исус», а тя ми отговори: «Но, Исус може да ми помогне. Ще го вземе за ръка и той няма да се загуби...»

В сърцето си усещам чуден мир. Зная, че това, което се случи с нас е извършено съобразно Божията воля, която е съвършена. Някои може би ще кажат: «Защо Рой се е забъркал в тази работа, нали той работеше между хеваросите? Защо?! Защото Рой желаше до смърт да върши волята на Онзи, който го беше изпратил!»

В четвъртък вечер групата по издирването отново спря на лагер. И тази втора нощ беше за мисионерите много тежка. Мъчеше ги мисълта, че скоро ще видят останките на своите приятели, които обичаха като родни братя.

В петък, 13 януари, групата пристигна на «Брега на палмите». Всички бяха под напрежение. Ето, стигнаха! Нямахме и следа от ауките.

Мисионерът Франк описва целия случай: «Първото нещо, на което се натъкнахме беше страхотната миризма. Мисля, че никога в живота си не ще забравя това. Хеликоптерът още не беше пристигнал. Всеки от нас бързо се отправи да изпълни предварително определената му задача. Войниците обградиха цялата околност и се приготвиха за защита от евентуално нападение. Двама индианци започнаха да копаят общ, братски гроб до дървената къщичка. Други тръгнаха по реката, за да търсят останките на загиналите. Едни преглеждаха и фотографираха самолета, други търсеха труповете. Нюрнберг ни показа първия труп намиращ се малко надолу по реката. Мисионерът Фулер го измъкна. Тогава Нюрнберг ни показа тялото на Нейт. Ние тръгнахме с лодка към него. Видях от водата да се показва една ръка. Помъчих се да измъкна цялото тяло. Това не ми се отдаде. Наложих се с общи усилия да го измъкнем. Сега вече три лодки от различни места носеха своя тъжен товар. Четирите трупа лежах

на брега. Петият, този на Ед, не можахме да открием. След дълги усилия успяхме да идентифицираме загиналите по дрехите, копчетата, бележниците и пр. Въпреки, че тук бяха телата само на Джим, Пит, Нейт и Рой вече знаехме, че и петимата са мъртви. Ед беше намерен от индианците от неговата станция, които бяха донесли часовника и обувката му, сигурни доказателства за неговата смърт.

Докато преглеждахме намерените в разбития лагер неща, се повдигна страшна буря. На мисионерите се струваше, че всичките сили на мрака и пъкъла са си дали среща на това злокобно място. Атмосферата беше страшна. Войниците стискаха пушките си и гледаха към джунглата. Никой не питаше «защо?». Дъждът се лееше като из ведро. По едно време забелязах една група, която притичвайки носеше телата на мисионерите към техния общ, братски гроб. Това беше страшна гледка. Те вървяха несигурно по хлъзгавата, разкаляна почва. Мисионерите бяха тъжни и замислени. За последен път виждаха своите приятели. Те сведоха глави за молитва. Стресна ги гласът на майор Нюрнберг, който извика: «Тръгваме!»

Дъждът беше малко попрестанал. Този път пътувахме с лодки. Непрекъснато бяхме нащрек, за да не срещнем ауките. След два часа падна мрак. Около импровизирания лагер поставихме постове. Един мисионер се помоли. Той благодари на Бога, за Неговото водителство, за това, че можахме да намерим и погребем телата на нашите приятели. След това Мисионерът започна да говори за характера и живота на загиналите. Никога няма да забравя този, бих казал, свещен глас през онази нощ. Когато той завърши настъпи тишина, в която се чуваше само лекото пращане на огъня. Тишина на размисъл и духовна преоценка на живота.

През нощта никой не можа да заспи. Всички бяхме будни. Стряскахме се от всеки шум. Плашеше ни ревът на пумата. Бяхме чували от индианците, че ауките са страшни имитатори майстори на човешки и животински гласове. Струваше ни се, като че ли навсякъде около нас гората е пълна с ауки. Когато се разсъмна отново се приготвихме за път».

В събота сутринта капитан Де Вит запита вдовиците, дали желаят да видят гроба на своите мъже. Елизабет е написала следните редове по този повод: «Самолетът ни понесе. Летяхме над джунглите. Река Курари под нас се виеше като змия в морето от зеленина. Ние бяхме клекнали на пода на самолета и притискахме лицата си към прозорчетата на кабинета. Скоро забелязахме пясъчния бряг - «Брегът на палмите», източникът на нашите надежди и скръб».

Олив Флеминг, по-късно, в своите спомени ни разказа за знаменателните думи, които самата тя беше казала в онази паметна утрин: «...знаем, че ако се развали тази наша земна хижа, имаме от Бога здание на небеса, дом неръкотворен вечен...» а този, Който ни приготвя за това е Бог».

Когато самолетът се връщаше назад към Шел Мера, Мери каза:

«Това е най-красивия гроб на света!»

«...СЪРЦЕТО НИ НЕ СЕ ВЪРНА НАЗАД»

«Два дни по-късно седяхме около кухненската маса в Шел Мера - разказва Елизабет, и слушахме Джонсън, който ни разказа за резултатите от направения оглед на телата на загиналите ни мъже. Той се опитваше да скрие истината от нас, но ние искахме да знаем всичко. Предполагало се, че смъртта е настъпила в резултат на рани от копие. Но, как ауките са се справили с петима силни и въоръжени мъже? Този въпрос стоеше пред нас открит. Единственият възможен отговор е следния: по някакъв начин ауките са успели да убедят мисионерите в своите «миролюбиви» намерения.

Нейт многократно бе уверявал Мери, че те няма да допуснат да се приближат до тях въоръжени индианци. Може би «делегацията», за която Нейт беше говорил по радиото по някакъв начин ги е измамила? Ако те бяха въоръжени Нейт би съобщил това и не би гледал с такава радост на това посещение. Вероятно, докато първата група е приближавала лагера без оръжие, друга група, под закрилата на джунглата се е готвила за изненадващо нападение. По всяка вероятност мисионерите са разговаряли с невъоръжените ауки и тогава, по някакъв таен сигнал...

По пясъка на брега бяха намерени следи от борба, но никъде нямаше кръв. Дали мисионерите се бяха опитали да се спасят чрез плуване в реката? Фактът, че всички бяха намерени там потвърждава тази мисъл.

Самолета беше разрушен. Вероятно са го дупчили със стрели, а по-късно са събрали счупените му части и са ги хвърлили в реката. Искали са да обезсилят тази чудна птица, която носи хора.

Защо ауките след толкова знаци на приятелство постъпиха като врагове и убиха мисионерите? По този въпрос може да се правят само догадки.

Един мисионер, който беше живял дълго време между индианците направи следното изявление: «Когато ауките чуят нещо, те с радост го приемат. Но, след като размислят започват да се съмняват и боят. В такъв случай те много често нападат и убиват».

Когато разказът на доктор Джонсън завърши, в кухнята стана много тихо. В ръцете ни се намираха часовниците, фотоапаратите и бележниците на нашите мъже, донесени от «Брегът на палмите». Непрекъснато се опитвахме да си представим мислено целия случай. Кой е видял как са загинали другите? Дали някой е имал възможност да мисли за жената и децата си? Дали дълго са се мъчили? Отговорът на тези въпроси оставаше тайна. Едно нещо, обаче, знаехме със сигурност. Исус казва: «...който изгуби живота си, заради Мене, ще го намери!» Ние знаехме къде са нашите мили в този момент. Те бяха вече при своя Спасител!

Отново ни утешаваха думите на Книгата на Книгите: «Сърцето ни не се върна назад, нито се отклониха стъпките ни от Твоя път, дори Ти да си ни съкрушил в пусто място и да си ни покрил с мрачна сянка».

Тихото упование на майките помогна на децата да не възприемат всичко, което се беше случило като трагедия. Такава беше Божията воля. «Зная, че татко е при Исус Христос. Така бих желал да дойде малко долу и да си поиграе с мен» - казваше малкия Стив Маккуили. Няколко седмици по-късно в Съединените щати се роди малкия брат на Стив - Метю. Един ден, когато малкия заплакал, стоящите наблизо чули как Стив му казал: «Не плачи, когато идем на небето ще ти покажа какъв беше нашия татко!»

За мнозина по широкия свят загубата на петте млади живота беше тъжна загуба. Но, Бог имаше план в света. Слава Богу, смъртта на младите мисионери послужи за спасението и промяната на много други хора. Ето няколко примера: Когато тъжната вест дошла до ушите на група индианци от една мисионерска станция в Бразилия, последните паднали на колене и се молили за прощение. Те признали пред Бога, че досега не са мислили достатъчно за своите сънародници, които още не познават Исус Христос.

Един пилот в Англия, веднага след известието за смъртта на мисионерите се явил в канцеларията на мисионерското авиодружество и помолил да бъде приет на работа на мястото на Нейт. Друг един мисионер от Африка писа: «Нашата работа никога няма да бъде като тяхната, но се трудим да бъдем подобни на тях!» В един град в Америка осемнадесет годишен младеж след едноседмична молитва и размисъл съобщил на родителите си: «Предавам целия си живот на Господа. Ще опитам да заема мястото на един от петимата!»

Вдовиците получаваха писма от всички краища на света - от Япония, Гренландия, Аляска, Китай и много други места с думите «Молим се за вас!»

Едва във вечността ще се определи броя на множеството молитви отправени към Господа за вдовиците, за техните деца, за делото, което започнаха петимата мисионери. Самите вдовици се молят непрекъснато за ауките. Те с надежда гледат към онзи ден, в който ауките ще застанат заедно с тях да хвалят Спасителя.

Изработени са планове за продължаване делото на мъчениците. Станция Арайуно беше готова приятелски да дочака ауките. Продължени бяха и полетите над селищата им, както и хвърлянето на подаръци. Ето пътят, по който ауките ще се уверят, че мисионерите имат само приятелски намерения. Отмъщение? Не, тази мисъл никога не мина през съзнанието на вдовиците и на останалите мисионери.

Барбара със своите две деца се върна, за да продължи работата между хеваросите. Елизабет с десет месечната Валерия се установи в Шандия, да продължи делото на своя мъж. Новият пилот със семейството си се настани в Шел Мера, а Мери Сейнт пое своята нова работа в Кито. След като роди третия си син няколко седмици след смъртта на Ед, Мери-Лу се върна в Еквадор и продължи да работи с Мери. За Олив Флеминг, която беше прекарала до момента, когато загина мъжа ѝ всичко два месеца в джунглата, едно решение с оглед на бъдещето беше много трудно. Но, за нея, както и за всички останали беше ясно едно нещо: нейния живот принадлежи на Бога, както Му принадлежеше животът на нейния мъж. Той ще я води и ще ѝ показва пътя!

Сестрата на Нейт Сейнт, Рахел, продължи да изучава езика аука. Полетите над селата на «съседите» показваха, че всички къщи са изгорени до основите. За тях това е обичайно, особено, когато са извършили масово убийство. Малко по-далече, обаче, бяха намерени новите им къщи и подаръците продължиха да се спускат. Индианците, както преди ги чакаха с нетърпение. Веднъж, когато летеше над селото Джони видя Джордж, който размахваше във въздуха малкия модел на самолета, подарен му от Нейт. По-късно видяха и Далила.

Хиляди хора от целия свят се молеха ежедневно святото познание на Божието Слово да се докосне до ауките. Кой може да извърши това? Ние всички знаем. Бог, който водеше петимата ще поведе и други като тях, когато настъпи време за това.

Няколко индианци от племето Квикуа, между които работеха Джим, Ед и Пит предадоха своя живот напълно в служба на Евангелието. Те проповядваха всред своите сънародници. Бяха готови да проповядват и на ауките, ако Господ пожелаеше това. Те продължаваха започнатото от мисионерите дело, като говориха за Христа, четяха Библията, която беше вече преведена от петимата младежи за тях. Пътувайки с лодка или пеш по опасните пътища на джунглата, те носеха Евангелието за онези, които не бяха чули за него. Веднъж един от повярвалите индианци дойде при Елизабет и ѝ каза: «Сеньора, нощем лежа буден и си мисля за моя народ. Как Христос ще стигне до него? Как ще чуе той за чудното спасение? Аз не мога да отида при всички, но те трябва да чуят за Исуса. Моля се Бог да ми покаже какво да правя».

По време на своите молитвени часове индианците никога не забравят да се молят за Божието благословение над техните неприятели. «О, Боже» - казват те - «Ти знаеш, че ауките убиха нашия мил сеньор Едуардо, сеньор Джейм и сеньор Педро. О, Боже, Ти знаеш, че те направиха това защото не Те познават. Те не знаят, че това е голям грях. Те не можаха да разберат, защо белия човек е дошъл при тях. Изпрати още много мисионери! Дай на ауките меко сърце, вместо каменно! Пробуди ги! Те с копия пронизаха нашите приятели, но Ти Господи, ги пронизи с Твоето Слово, за да повярват и те!»

Неизговорената мъка на вдовиците и техните роднини намираще своето утешение в думите написани в дневника на Джим, открити след смъртта му:

«Днес направих малка разходка. Величествено е и прекрасно да стоиш в сянката на големите дървета и да слушаш как вятърът играе в клоните им, да слушаш зовът на небето в своето сърце, напълно да се предадеш на Бога и да прославиш Неговото име. Какво повече би могъл човек да пожелае? О, колко неизказано прекрасно е да познаеш Бога тук на земята. Може би той ще ми помогне да доведе при Него и моите деца. Моята основна задача в живота и моята мечта е да се държа здраво за Него и да гледам лицето Му.

О Исусе, Учителю, начало и край на света. Твоето Слово съществува още преди създаването на земята. Ти си познал и обикнал хората и си дал възможност и те да Те познаят и обикнат. И, заеми великия си престол на любовта, за да те хвали и величае цялото прекрасно творение!»

К р а й